

MACBETH

William Shakespeare

MATICA HRVATSKA

ELEKTRONIČKA IZDANJA MATICE HRVATSKE
NIZ KLASICI SVJETSKE KNJIŽEVNOSTI

4

William Shakespeare
MACBETH

Za nakladnika
IGOR ZIDIĆ

Glavna urednica
ROMANA HORVAT

Urednik elektroničkih izdanja
JOSIP BRLEKOVIĆ

Priprema
SLUŽBA TEHNIČKE PRIPREME MH

CIP zapis dostupan je u računalnom katalogu
Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem ??????

ISBN 978-953-150-???-?

William Shakespeare

MACBETH

Preveo
MATE MARAS

M A T I C A H R V A T S K A
ZAGREB 2011

Ukratko o djelu

Naslov izvornika: *The Tragedy of Macbeth*

Godina nastanka: 1606

Prva izdanja: 1623(F1)

Izvori i utjecaji:

Raphael Holinshed (oko 1528 – oko 1580): *The Chronicles of England, Scotland and Ireland* (drugo izdanje 1587)

George Buchanan (1506–82): *History of Scotland* (1582, na latinskom)

Seneka, Lucije Anej (4. prije Krista – 65. poslije Krista): *Hercules Furens* i *Agamemnon* (engleski prijevod 1565)

Macbeth i Banquo, vojskovođe kralja Duncana, vraćaju se iz bitke protiv odmetnutoga tana od Cawdora i susreću tri vještice. One Macbetha pozdravljaju kao tana od Glamisa, tana od Cawdora i kralja; Banqua pozdravljaju kao oca budućih kraljeva; nakon toga iščeznu u magli. Njih dvojica se usiljeno smiju tim proročanstvima dok Duncan ne javi Macbethu da će dobiti Cawdorov naslov kao nagradu za usluge kralju. Kada za te događaje sazna lady Macbeth, ona odlučuje nagati muža da bude odlučan, da preuzme sudbinu u svoje ruke i postane kraljem.

Macbeth isprva ne želi činiti nažao Duncanu. Ali kada se Duncan spremi posjetiti njegov dvorac, Macbeth se po ženinu nagovoru sprema da ga umori. Lady Macbeth opija Duncanovu pratnju; Macbeth će se uvući u sobu s bodežom i ubiti kralja, a ona će bodež staviti u ruke pijanim stražarima. Kada tijelo bude otkriveno, Macbeth ubije stražare izjavljujući da je to učinio od gnjeva i tuge.

Duncanovi sinovi Malcolm i Donalbain bježe iz Škotske strahujući za život. Svi drugi misle da su ti sinovi bili glavni urotnici, pa Macbetha krune za škotskoga kralja, ispunjavajući tako proročanstvo vještica. Banqua dotle muče vlastite sumnje na temelju susreta s vješticama, jer i Macbeth zna za proročanstvo koje se tiče Banquova potomstva. Dok se priprema za gozbu nakon krunidbe, Macbeth unajmljuje ubojice da umore Banqua i njegova sina Fleancea. Banquo pogine te noći, ali Fleance pobjegne u mrak. Dok Macbeth sjeda za gozbu, okrvavljeni Banquov duh ga nijemo muči i dovodi do očajanja. U međuvremenu je Macduff pobjegao u Englesku, a Macbeth zahtijeva da mu za osvetu pobiju sve ukućane. Macduff ih oplakuje, ali se pridruži Malcolmu u Engleskoj da skupi vojsku protiv Macbetha.

Vještice daju Macbethu još jedno dvostruko proročanstvo dok se priprema za Malcolmov napad: njegovo će prijestolje biti sigurno sve dok Birnamska šuma ne dođe do Dunsinanea, a on ne će umrijeti od ruke čovjeka kojega je rodila žena. S druge strane, lady Macbeth polako gubi razum zbog snova koji je progone nakon Duncanova umorstva. Dok se engleska vojska približava, Macbeth doznaje da su ga mnogi velikaši napustili i da je lady Macbeth umrla. Glasnik donosi i vijest da se Malcolmova vojska primiće pod zaklonom grana koje su odsjekli s drveća u Birnamskoj šumi.

Pomirivši se sada sa sudbinom, Macbeth se preko volje upušta u borbu. Ali nitko ne uspijeva oboriti Macbetha. Naposljetku se Macduff s njim susreće na bojnopolju. Macbeth se bahato smije i kazuje mu vještije proročanstvo: njega ne može ubiti čovjek kojega je rodila žena. Ali Macduff odgovara da je prije vremena »istrnut iz majčine utrobe«, misleći na to kako se rodio carskim rezom pa ga nije doslovce rodila žena. Macbeth žestoko nasrće, ali na kraju pogiba. Macduff pozdravlja vojnike koji nose Macbethovu glavu. Malcolm se kruni za kralja Škotske i tako vraća očevu lozu na prijestolje.

OSOBE

DUNCAN, škotski kralj

DONALBAIN

MALCOLM

MACBETH

BANQUO

MACDUFF

LENNOX

ROSS

MENTETH

ANGUS

CATHNESS

FLEANCE, *Banquov sin*

SIWARD, *grof od Northumberlanda, vojskovođa engleskih snaga*

MLADI SIWARD, *njegov sin*

SEYTON, *časnik u Macbethovoj službi*

Dječak, *Macduffov sin*

Engleski liječnik

Škotski liječnik

Časnik

Vratar

Starac

LADY MACBETH

LADY MACDUFF

Plemkinja u službi lady Macbeth

HEKATA

Tri vještice

Velmože, gospoda, časnici, vojnici, ubojice, pratioci i glasnici.

Banquov duh i druge utvare.

Mjesto radnje: na svršetku četvrtog čina, u Engleskoj; svi ostali prizori, u Škotskoj.

PRVI ČIN

PRVI PRIZOR

Čistina.

(Grmljavina i sijevanje. Ulaze tri vještice.)

PRVA VJEŠTICA

Kad ćemo se nas tri opet naći, kada?

Ako grmi, sijeva ili kiša pada?

DRUGA VJEŠTICA

Kad se svrši ova gungula i vika,
kad je izgubljena i dobivena bitka.

TREĆA VJEŠTICA

To će biti prije sunčeva zalaska.

PRVA VJEŠTICA

Gdje je ročište?

DRUGA VJEŠTICA

Na pustopoljinama.

TREĆA VJEŠTICA

Onamo; i Macbeth sastat će se s nama.

PRVA VJEŠTICA

Dolazim, Graymalkine!¹

1 Zao duh; sivi mačak.

DRUGA VJEŠTICA

Paddock² zove.

10

TREĆA VJEŠTICA

Odmah!

SVE TRI

Lijepo je ružno, ružno je lijepo isto;
lebdimo po magli i zraku nečistom.

(Izlaze.)

DRUGI PRIZOR

Vojni tabor.

*(Uzbuna. Ulaze kralj Duncan, Malcolm, Donalbain,
Lennox i pratnja; susreću se s časnikom koji krvvari.)*

DUNCAN

Tko je taj okrvavljeni čovjek? On može izvijestiti,
kako se čini po nevolji koja ga je zadesila,
o najnovijem stanju pobune.

MALCOLM

To je narednik koji se,
kao dobar i otvrdnuo vojnik, borio protiv
moga zaslužnjenja. — Zdravo, hrabri prijatelju!
Reci kralju sve što znaš o tom okršaju u času
kad si ga napustio.

ČASNIK

Dvojbeno je stajao;

2 Zao duh; žaba krastača.

kao dva klonula plivača što se skupa pripijaju
i potiru svoju vještinu. Nemilosrdni Macdonwald —
doličan da bude odmetnik, jer kanda u tu svrhu 10
tolike namnožene opačine ljudske naravi
vrve po njemu — sa zapadnih otoka³ dobavlja
lako oružane pješake i teške konjanike;
i sreća, smiješeći se njegovoj proklesoj zavadi,
pokazala se odmetničkom kurvom. Ali sve je to preslabo;
jer junak Macbeth — on doista zaslužuje to ime —
prezirući božicu sreće, sa uzvitlanim čelikom,
koji se pušio od krvavoga smicanja,
kao miljenik srčanosti, prosijecao je prolaz,
dok se nije suočio s tim robom; niti mu 20
stisnu ruku, niti mu reče zbogom,
dok ga nije rasporio od pupka do čeljusti,
i pobo njegovu glavu na naš prsobran.

DUNCAN

O srčani rođače! Čestiti plemiću!

ČASNIK

Kako odande gdje se sunce počinje sjajiti
provale brodolomne oluje i strašni gromovi,
tako iz toga izvora, odakle se činilo da stiže spokoj,
nabuja nespokoj. Čujte, škotski kralju,
čujte: tek što je pravda, oboružana srčanošću,
nagnala te poskokljive pješake da podbruse pete, 30
kadli norveški gospodar, videći za se prigodu,
sa svijetlim oružjem i svježim pojačanjima u ljudstvu,
započe nov napad.

3 Iz Irske.

DUNCAN

Zar to nije prestrašilo
naše vojskovođe, Macbetha i Banqua?

ČASNIK

Jest;

kao vrapci orlove, ili zec lava.

Reknem li istinu, moram izvijestiti da su bili
kao topovi prenapunjeni dvostrukim nabojem;
tako su oni dvostruko
podvostručavali udarce po neprijatelju; osim
ako se nisu mislili kupati u zadimljenim ranama,
ili pak ovjekovječiti neku drugu Golgotu,⁴
ne bih znao reći —

40

Ali ja se obeznanjujem, moje zlijedi vape za pomoći.

DUNCAN

Tako ti dobro pristaju riječi, kao rane; jedne
i druge mirišu po časti. — Idite, nađite mu
ranarnike.

(Izlazi časnik, pomažu mu neki iz pratnje.)

(Ulaze Ross i Angus.)

Tko to dolazi?

MALCOLM

Čestiti tan⁵ od Rossa.

LENNOX

Kakva mu žurba viri iz očiju! Tako izgleda onaj
tko bi kanda zborio o čudesima.

⁴ Brdo gdje je razapet Isus; stratište, groblje.

⁵ Plemićki naslov u drevnoj Škotskoj.

ROSS

Bog poživio kralja!

DUNCAN

Odakle dolaziš, čestiti tane?

ROSS

Iz Fifea,

veliki kralju, gdje su se norveški barjaci 50
 rugali nebesima, i vihorenjem ledili naše ljude.
 Sam je norveški kralj, sa strahovitim postrojbama,
 uz pomoć onoga najnevjernijega izdajice,
 tana od Cawdora, započeo užasan sraz;
 dok se onaj Belonin⁶ mladenac, u prokušanom oklopu,
 nije s njim sučelio kao sa sebi ravnim, oštrica
 protiv odmetničke oštrice, desnica protiv desnice,
 obuzdavajući njegov nekroćen duh; i, da završim,
 pobjeda je pripala nama —

DUNCAN

Velike li sreće!

ROSS

Tako da sada Sweno, 60
 norveški kralj, žudi za primirjem; i ne bismo mu
 bili dopustili ni da pokopa svoje ljude
 dok nije izbrojio u Saint Colme's Inchu⁷
 deset tisuća talira u korist naše države.

DUNCAN

Ne će više taj tan od Cawdora izjaloviti stvar
 koja nam je pri srcu. Idite, proglasite mu smjesta smrt;
 a njegovim prijašnjim naslovom pozdravite Macbetha.

6 Belona je rimska božica rata.

7 Otočić na istočnoj obali Škotske; danas Inchcolm.

ROSS

Da to bude učinjeno, moja će briga biti.

DUNCAN

Što je on izgubio, dobio je Macbeth plemeniti.

(Izlaze.)

TREĆI PRIZOR

Pustopoljina.

(Grmljavina. Ulaze tri vještice.)

PRVA VJEŠTICA

Gdje si bila, sestro?

DRUGA VJEŠTICA

Klala svinje.

TREĆA VJEŠTICA

Sestro, gdje li ti?

PRVA VJEŠTICA

Žena jednog mornara imala kestenje u krilu,
i žvači, i žvači, i žvači; »Daj mi«, velim ja;
»Nosi se, vještice!« kriči utovljena šugavica.
Muž joj otišao u Alep, zapovjednik Tigra;
ali u rešetu plovit ću tamo,
i to kao štakor, bez repa samo;
ja ću njega, ja ću njega, ja ću njega.

10

DRUGA VJEŠTICA

Ja ću ti dati vjetar.

PRVA VJEŠTICA

Ti si ljubazna.

TREĆA VJEŠTICA

A ja ću ti još jedan.

PRVA VJEŠTICA

Ja pak imam sve ostalo;
same luke otkud pušu,
i smjerove kuda idu
po brodscome zemljovidu.
Cijedit ću ga u suho sijeno;
san po danu ni po noći
ne će mu na vjeđe doći;
živjet će ko proklet čovjek.
Devet puta devet tjedana mučnine,
samo neka kopni i sahne i gine;
ne može mu lađa propast,
al će nju oluja spopast.
Vidite što imam.

20

DRUGA VJEŠTICA

Pokaži mi, pokaži mi.

PRVA VJEŠTICA

Kormilara nekog evo ovdje palca,
na povratku doma stradala mu plavca.
(*Čuje se bubanj.*)

TREĆA VJEŠTICA

Bubanj! Bubanj!
Macbeth stiže.

30

SVE TRI

Kobne sestre kolo vode
ponad kopna, ponad vode;
putnice u krugu hode.
Triput tvoje, triput moje,
triput opet, devet to je;
tiho, da se čari spoje.

(Ulaze Macbeth i Banquo.)

MACBETH

Tako ružan i lijep dan još nisam vidio.

BANQUO

Koliko kažu da je odavde do Forresa? — Tko su ove,
tako smežurane i tako divlje u toj odjeći,
te ne izgledaju kao stanovnice zemlje, a ipak
na njoj jesu? Jeste li žive? Jeste li bića
koja se mogu pitati? Regbi da me razumijete,
jer svaka odjedanput svoj ispucali prst polaže
na ispijene usne; morate biti žene,
a ipak mi vaše brade priječe osvjedočiti se
da to jeste.

40

MACBETH

Govorite, ako možete: što ste?

PRVA VJEŠTICA

Zdravo, Macbethe! Pozdrav tebi, tane od Glamisa!

DRUGA VJEŠTICA

Zdravo, Macbethe! Pozdrav tebi, tane od Cawdora!

TREĆA VJEŠTICA

Zdravo, Macbethe! Koji ćeš kraljem biti jednog dana.

50

BANQUO

Dobri gospodine, zašto se trzate, i kanda se plašite stvari što tako lijepo zvuče? — U ime istine, jeste li kakve utvare, ili ste doista to što izvana pokazujete? Moga plemenitog druga pozdravljate sadašnjom čašću, i velikim pretkazanjem plemenite stečevine, i kraljevske nade, tako da je od toga kanda sav zanesen; meni ne govorite. Ako možete proniknuti u sjeme vremena, i reći koje će zrno proklijati, a koje ne će, tada govorite meni, koji ne molim, niti se plašim, vaše ljubavi ni vaše mržnje.

60

PRVA VJEŠTICA

Zdravo!

DRUGA VJEŠTICA

Zdravo!

TREĆA VJEŠTICA

Zdravo!

PRVA VJEŠTICA

Manji nego Macbeth, i veći.

DRUGA VJEŠTICA

Ne tako sretan, ipak mnogo sretniji.

TREĆA VJEŠTICA

Ti ćeš izroditi kraljeve, premda ne ćeš biti kralj;
zato pozdrav vama, Macbethe i Banquo!

PRVA VJEŠTICA

Banquo i Macbethe, pozdrav vama!

MACBETH

Stanite, vi nedokončane govornice, recite mi više. 70
Po Sinellovoj smrti⁸ znam da sam tan od Glamisa;
ali kako od Cawdora; tan od Cawdora je živ,
sretan i zadovoljan plemić; a biti kralj,
to ne leži unutar vidika gdje se vjeruje,
nimalo više nego biti gospodar Cawdora.
Recite, odakle vam to čudno znanje; ili zašto
na ovoj kletoj pustopoljini prekidate naš put
s takvim proročanskim pozdravom? — Govorite, nalažem vam.
(*Vještice iščeznu.*)

BANQUO

Zemlja ima mjehuriće, kao što ih voda ima,
a ove su od njih. — Kamo su iščeznule? 80

MACBETH

U zrak; i što se činilo da je tjelesno, rasplinulo se
kao dah u vjetru. Volio bih da su ostale!

BANQUO

Jesu li ovdje bile te stvari o kojima govorimo,
ili smo se najeli ludoga korijenja
koje zasušnjuje razum?

MACBETH

Vaša će djeca
biti kraljevi.

BANQUO

Vi ćete biti kralj.

MACBETH

I tan od Cawdora; zar nije tako išlo?

8 Sinell je bio Macbethov otac.

BANQUO

Upravo taj napjev, i riječi. Tko je ovo?

(Ulaze Ross i Angus.)

ROSS

Kralj je s veseljem primio, Macbethe,
vijesti o tvojem uspjehu; i kada čita
o tvojem osobnom pothvatu u borbi s odmetnicima,
njegova se čuđenja i hvale počnu sporiti,
što pripada tebi, ili njemu; ušutkan time,
prosudjujući ostatak toga istoga dana,
nalazi te među stamenim norveškim redovima,
nimalo u strahu od onoga što si sam učinio,
od neobičnih slika smrti. Gusto kao tuča,
stizali su glasnik za glasnikom; i svaki je donosio
pohvale tebi u velikoj obrani njegova kraljevstva,
i njemu ih pred noge izasipao.

90

ANGUS

Mi smo poslani,
da ti zahvalimo u ime našega kraljevskoga gospodara;
samo da te dopratimo pred njegovo lice,
a ne da ti platimo.

100

ROSS

I, kao zalog jedne
veće časti, meni je zapovjedio da te,
u njegovo ime, nazovem tanom od Cawdora;
pod kojim naslovom: »Zdravo, najdičniji tane«,
jer je tvoj.

BANQUO

Što! Zar vrag može istinu govoriti?

MACBETH

Tan od Cawdora je živ; zašto me odijevate
u posuđene haljine?

ANGUS

Tko je bio taj tan,
još je živ; ali pod teškom presudom nosi taj život 110
koji zaslužuje izgubiti. Je li se on udružio
s onima iz Norveške, ili je podupro pobunjenika
prikrivenom pomoći i povoljnostima, ili je s njima
i s njim radio na propast svoje domovine, to ne znam;
ali su veleizdaje, priznate i dokazane,
njega srušile.

MACBETH (*za se*)

Glamis, i tan od Cawdora;
najveće još čeka.

(*Rossu i Angusu.*)

Hvala vam na trudu.

(*Banquu.*)

Zar se ne nadate da će vaša djeca biti kraljevi,
kad su one što meni dadoše tana od Cawdora
obećali ništa manje njima?

BANQUO

Ako se doslovno povjeruje, 120
to bi vas moglo još zagrijati da se ponadate kruni,
osim naslova tana od Cawdora. Ali je čudno;
i često, da bi nas pridobili na našu štetu,
izvršitelji tame kažu nam istinu;
pridobiju nas časnim sitinicama, da bi nas iznevjerili
s najdubljim posljedicama. —

MACBETH (ZA SE)

Dvije su istine rečene,

kao sretni proslovi raskošnoj glumi
na carsku temu. — Hvala vam, gospodo. —

Ovo nadnaravno namamljivanje 130
ne može biti zlo; ne može biti dobro;
ako je zlo, zašto mi je dalo zalog uspjeha,
započinjući s istinom; ja jesam tan od Cawdora;
ako je dobro, zašto podliježem tomu iskušenju
od čije mi se užasne slike ježi kosa,
i moje tvrdo usađeno srce tuče o rebra,
suprotno prirodnoj navici? Stvarni su strahovi
manji od užasnih umišljaja. Moja misao,
koja je zaokupljena umorstvom tek u mašti,
toliko mi potresa nerazdjeljivo ljudsko ustrojstvo, 140
da se njegovo djelovanje guši u nagađanju,
i ničega nema, osim onoga čega nema.

BANQUO

Pogledajte, kako je naš drug zanesen.

MACBETH (*za se*)

Ako me sudbina

hoće za kralja, pa, sudbina me može okruniti,
da prstom ne maknem.

BANQUO

Nove časti što ga osiplju,

poput naše nove odjeće, ne prianjaju uz svoj kalup,
dok im ne pomogne navika.

MACBETH (*za se*)

Što može doći nek dođe,

tijekom i najcrnjeg dana čas i vrijeme prođe.

BANQUO

Dični Macbethe, stojimo vam na raspolaganju.

MACBETH

Udijelite mi oprost; moj tromi mozak je bio 150
obuzet zaboravljenim stvarima. Ljubazna gospodo,
vaši su trudi ondje zabilježeni gdje svaki dan
okrećem list da ih čitam. — Uputimo se kralju. —

(Banquu.)

Mislite na ono što se zbilo; pa u neko doba,
kad međuvrijeme to odvagne, porazgovarajmo se jedan
s drugim otvorena srca.

BANQUO

Vrlo rado.

MACBETH

Do tada, dosta. — Idemo, prijatelji.

(Izlaze.)

ČETVRTI PRIZOR

Forres. Dvorana u kraljevskoj palači.

*(Trublje. Ulaze Duncan, Malcolm, Donalbain, Lennox
i pratnja.)*

DUNCAN

Je li izvršeno Cawdorovo smaknuće? Ili se još nisu
vratili oni kojima je to bila dužnost?

MALCOLM

Vladaru moj,

još ih nema; ali ja sam govorio s jednim
koji ga je vidio kako umire; taj je izvijestio,
da je vrlo iskreno ispovjedio svoje izdaje,
usrdno zamolio oprost vaše visosti, i pokazao
duboko kajanje. Ništa u njegovu životu
nije mu pristajalo kao napuštanje života; umro je
kao čovjek koji se vježbao da u svojoj smrti
odbači najskupocjeniju stvar koju je posjedovao,
kao da je nevažna sitnica. 10

DUNCAN

Nema umijeća
da se na licu otkrije građa duha;
on je bio plemić na kojemu sam temeljio
potpuno povjerenje —

(Ulaze Macbeth, Banquo, Ross i Angus.)

O najdičniji rođače!
Grieh moje nezahvalnosti već me je tištao.
Ti si toliko daleko odmaknuo, da je i najbrže
krilo nagrade sporo da te sustigne;
volio bih da si manje zasluživao, pa da sam ja
mogao uzvraćati razmjernim zahvalama i plaćom!
Preostaje mi samo reći da je dug prema tebi 20
veći od svega onoga čime bi se mogao podmiriti.

MACBETH

Služba i odanost koju dugujem, sama je sebi plaća
time što se obavlja. Uloga je vaše visosti
primati naše dužnosti; a naše su dužnosti,
vašem prijestolju i državi, djeca i sluge,
koji čine što moraju, čineći sve da zašтите
vašu ljubav i čast.

DUNCAN

Dobro došao ovamo;
 ja sam te u početku zasadio, i trudit ću se
 da se potpuno razrasteš. — Plemeniti Banquo,
 ti nisi manje zaslužio, i ne smije biti manje poznato 30
 da si tako činio; dopusti mi da te zagrlim,
 i da te privijem na svoje srce.

BANQUO

Ako tu porastem,
 žetva je sva vaša.

DUNCAN

Moja obilna veselja,
 prebujna od ponoć, traže da se skriju
 u kapima tuge. — Sinovi, rođaci, tani,
 i vi koji zauzimate najbliže položaje, znajte,
 mi ćemo zasnovati nasljedstvo naše države
 na našem najstarijem, Malcolmu; kojega odsada
 imenujemo knezom od Cumberlanda; koja čast 40
 ne smije nepopravljena zaogrnuti samo njega,
 nego će znaci plemstva, poput zvijezda,
 zasjati na svim zaslužnicima. — Pođimo odavde
 u Inverness, i još nas više obveži prema sebi.

MACBETH

Odmor je muka kad nije na korist vama;
 ja ću osobno biti vaš preteča, i obradovat ću
 uho svoje žene viješću o vašem približavanju;
 stoga se ponizno opraštam.

DUNCAN

Moj čestiti Cawdore!

MACBETH (*za se*)

Knez od Cumberlanda! — To je stepenica na kojoj moram posrnuti, ili je preskočiti, jer leži na mom putu. Zvijezde, skrijte svoje vatre! Da svjetlo ne vidi moje crne i duboke želje; da oko zažmiri na ruku; nek se zbije svejedno ono što se oko boji vidjeti, kad bude učinjeno.

50

(*Izlazi.*)

DUNCAN

Istina je, čestiti Banquo; on je upravo tako hrabar, da se ja hranim njegovim pohvalama; to je za mene gozba. Pođimo za njim; njegova je skrb pošla naprijed da nam iskaže dobrodošlicu; to je rođak bez premca.

(*Trublje. Izlaze.*)

PETI PRIZOR

Inverness. Soba u Macbethovu dvorcu.

(*Ulazi lady Macbeth, čitajući pismo.*)

LADY MACBETH

»One su me srele na dan uspjeha; i doznao sam iz najtočnijega izvješća da u njima ima više nego što je smrtno znanje. Kad sam gorio od želje da ih dalje pitam, pretvoriše se u zrak, i nestadoše u njemu. Dok sam stajao zanesen u čudu od toga, dođoše izaslanici od kralja i pozdraviše me: 'Tane od Cawdora'; kojim su me naslovom, prije, pozdravile te sestre suđenice, i uputile me na buduće vrijeme, kazavši: 'Zdravo, kraljem koji ćeš biti!' To sam mislio da je dobro javiti tebi, najdraža

moja drugo u veličini, da ne bi gubila svoga udjela u veselju, ne znajući kakva ti je veličina obećana. Pohrani to u svome srcu, i zbogom.«

Glamis ti jesi, i Cawdor; i bit ćeš to što ti je obećano. — Ali ja se plašim tvoje ćudi; ona je prezadljena mlijekom čovječanske naravi da bi udario najkraćim putem. Htio bi biti velik; nisi bez častoljublja, ali jesi bez pokvarenosti koja bi ga morala pratiti; što bi najviše htio, 20
to bi htio na svet način; ne bi htio varati u igri, a htio bi krivo dobiti; htio bi imati, veliki Glamise, ono što više: »Ovako moraš činiti«, ako to imadneš; i ono što se više bojiš učiniti, nego što želiš da bi trebalo biti neučinjeno. Pohitaj ovamo, da mogu svoje dojmove naliti u tvoje uho, i hrabrošću svoga jezika oštro kazniti sve ono što ti priječi pristup tomu zlatnom krugu, kojim su te već sudbina i nadnaravna pomoć, reklo bi se, okrunili.

(Ulazi glasnik.)

Kakve su tvoje vijesti? 30

GLASNIK

Kralj dolazi ovamo večeras.

LADY MACBETH

Ti si lud kad to kažeš.

Zar nije tvoj gospodar s njim? Da je tako, on bi javio radi priprema.

GLASNIK

S vašim dopuštenjem, to je istina; naš tan dolazi; jedan od mojih drugova ostavio ga je iza sebe;

taj je, gotovo mrtav od zasopljenosti, jedva smogao
daha da preda poruku.

LADY MACBETH

Pobrini se za njega;
on donosi veliku vijest.

(Izlazi glasnik.)

I sam gavran je promukao
što grače kobni Duncanov ulazak pod moja
nazupčana kruništa. Dođite, vi dusi što bdijete 40
nad mislima o smrti, lišite me spola, ovdje,
pa me ispuniti, od tjemena do nožnoga palca,
uzvrh, najjezivijom okrutnošću! Zgrušajte mi krv,
začepite pristup i prolaz samilosti; tako da
nikakvi pokajnički pohodi od prirode ne mogu
uzdrmati moju groznu nakanu, niti uspostaviti mir
između izvršenja i nje! Dođite na moje ženske grudi,
mlijeko mi okužite žučju, vi ubilačke sluge,
gdje god u svojim nevidljivim bitima dvorite 50
prirodne nedaće! Dođi, gusta noći,
i ogrni se najtamnijim dimom iz pakla,
da moj oštri nož ne vidi rane koje zadaje,
i da nebo ne proviri kroz pokrivač mraka,
da bi viknulo: »Stani, stani!«

(Ulazi Macbeth.)

Veliki Glamise! Dični
Cawdore! Veći od obojice, po budućem pozdravu!
Tvoje me je pismo prenijelo s onu stranu
ove neupućene sadašnjosti, i ja već sada osjećam
budućnost istoga trenutka.

MACBETH

Najdraža moja ljubavi,
Duncan dolazi ovamo večeras.

LADY MACBETH

A kada odlazi odavde?

MACBETH

Sutra, kako namjerava.

LADY MACBETH

Oh, nikada sunca 60
ne će vidjeti to sutra! Vaše je lice,
moj tane, kao kakva knjiga, gdje ljudi
mogu čitati čudne stvari; da zavarate svijet,
izgledajte kao svijet; nosite dobrodošlicu u oku,
u ruci, na jeziku; izgledajte kao nevin cvijet,
ali budite zmija pod njim. Za onoga što dolazi
valja se pobrinuti; a vi ćete povjeriti
veliki noćasnji posao mojoj brizi;
koji će sve naše dojučerane dane i noći
nadariti jedinim gospodstvom i vrhovnom moći. 70

MACBETH

O tome ćemo još govoriti.

LADY MACBETH

Samo pogleda vedra;
tko mijenja izgled, toga se uvijek bojati treba.
Sve ostalo prepustite meni.

(Izlaze.)

ŠESTI PRIZOR

Inverness. Ispred dvorca.

(Oboe i baklje. Ulaze Duncan, Malcolm, Donalbain, Banquo, Lennox, Macduff, Ross, Angus i pratnja.)

DUNCAN

Ovaj dvorac je na pitomu sijelu; zrak se okretno i prijazno sam preporučuje našim blagim ćutilima.

BANQUO

Ovaj ljetni gost,
čio pa što se nastanjuje po hramovima, dokazuje,
svojom voljenom gradnjom, da nebeski dah
ovdje zavodljivo miriše; nema strehe, vijenca,
potpornoga stupa, ni pogodna ugla, gdje ta ptica
nije napravila svoju viseću postelju i plodnu kolijevku;
gdje se one najviše rađaju i stane, zapazio sam,
zrak je ugodan.

(Ulazi lady Macbeth.)

DUNCAN

Gle, gle, naša čašćena domaćica. —
Ljubav što nas prati katkada je naša nevolja,
ali joj zahvaljujemo kao ljubavi. Time vas poučavam
kako ćete u Boga prositi da nas nagradi zbog vaših muka,
i nama zahvaliti za svoju nevolju.

10

LADY MACBETH

Sve naše usluge,
u svakoj pojedinosti dvaput pružene, i zatim podvostručene,
bile bi jadan i tričav posao, da bi se mjerile

s dubokim i golemim častima, kojima vaše veličanstvo
obasiplje našu kuću; za one stare časti,
i za nedavna dostojanstva nagomilana svrhu njih,
molit ćemo se za vas kao pustinjaci.

DUNCAN

Gdje je tan od Cawdora? 20

Jezdili smo mu za petama, i nakanu smo imali
da mu budemo prethodnica; ali on dobro jaše;
a velika mu je ljubav, britka poput ostruge, pomogla
da stigne kući prije nas. Lijepa i plemenita domaćice,
mi smo vaš gost večeras.

LADY MACBETH

Vaše sluge stalno
imaju svoju čeljad, sebe, i što je njihovo, spremno,
da polože račun po želji vašeg visočanstva,
da uvijek vrate što je vaše.

DUNCAN

Dajte mi ruku;
vodite me mojem domaćinu; mi ga silno ljubimo,
i ustrajat ćemo u našoj milostivosti prema njemu. 30
S vašim dopuštanjem, domaćice.

(Izlaze.)

SEDMI PRIZOR

Inverness. Predvorje u Macbethovu dvorcu.
*(Oboe i baklje. Ulaze i prelaze preko pozornice ravnatelj
gobze i nekoliko slugu s posuđem i jelima. Zatim ulazi
Macbeth.)*

MACBETH

Kad bi bilo učinjeno, kad je učinjeno, tada bi dobro bilo da je učinjeno brzo; kad bi umorstvo moglo sputati posljedice, i svojim prestankom dočepati se ishoda; tako da bi samo taj udarac mogao biti početak i svršetak svega — ovdje, samo ovdje, na ovom sprudu i pličini vremena, založili bismo budući život. — Ali u ovakvim slučajevima, još nas čeka osuda ovdje; tako da samo poučavamo o krvavim naputcima, koji se, nakon pouke, vraćaju da muče svog osmišljača; ta pravda jednake ruke nudi sadržinu našeg otrovanoga kaleža našim vlastitim usnama. — On je ovdje s dvostrukim povjerenjem: prvo, jer sam njegov rođak i njegov podanik, oboje se snažno protivi tom činu; zatim, jer sam domaćin, koji bi morao zatvarati vrata pred ubojicom, a ne da sam držim nož. Osim toga, ovaj je Duncan tako krotko obnašao svoje ovlasti, i bio je tako čist u visokoj službi, da će njegove krjeposti zavapiti kao anđeli, glasom poput trublje, suprotiva dubokom prokletstvu njegova smaknuća; a milosrđe, nalik na golo netom rođeno čedo, opkoračujući vihor, ili nebeski kerubini, jezdeći na nevidljivim skorotečama zraka, puhnut će taj grozni čin u svako oko, ter će suze potopiti vjetar. — Nemam druge ostruge da podbodem bokove svoga nauma, osim častohleplja koje se, uzjahujući, previsoko zaskače i pada na drugu —

(Ulazi lady Macbeth.)

Što je! Što ima novo?

LADY MACBETH

Gotovo je večerao. Zašto ste napustili dvoranu?

MACBETH

Je li pitao za mene?

LADY MACBETH

Zar ne znate da je pitao?

30

MACBETH

Ne ćemo dalje produžiti u tome poslu;
on me je nedavno počastio; i ja sam stekao
zlatno mišljenje kod ljudi svake vrste,
trebalo bi ga sada nositi u najnovijem sjaju,
a ne tako brzo odbaciti.

LADY MACBETH

Je li bila pijana nada
kojom ste se zaogrnuili? Je li otada spavala?
I sada se budi, da tako pozelenjela i blijeda promatra
što je tako lako počinila? Od ovoga časa držim
da je takva tvoja ljubav. Je li te strah da budeš
onaj isti u svome vlastitom djelu i hrabrosti,
kakav si u želji? Bi li htio imati ono
što sam prosuđuješ da je ures života,
a živjeti kao kukavica po vlastitoj prosudbi,
dopuštajući da »ja bih htio« prati »ali je vrelo«,
kao jadni mačak iz poslovice?

40

MACBETH

Molim te, mir.
Usuđujem se učiniti sve što dolikuje čovjeku;
tko se usuđuje više, nije čovjek.

LADY MACBETH

Koja vas je onda
životinja nagnala da mi odate taj pothvat?

Dok ste se usuđivali to učiniti, bili ste čovjek;
a bivajući više nego što ste bili, bili biste 50
toliko više čovjek. Ni vrijeme, ni mjesto,
nisu se tada slagali, ali ste ih vi htjeli uskladiti;
sami su se uskladili, a zbog njihove pogodnosti
vi ste sad izgubljeni. Ja sam došla, i znadem
kakva je nježnost voljeti čedo koje me sisa;
dok bi mi se ono smiješilo u lice, ja bih
istrgnula bradavicu iz njegovih neokoštalih desni,
i prosula mu mozak, da sam se tako zaklela
kako ste se vi na to zakleli.

MACBETH

Ako bismo promašili?

LADY MACBETH

Mi promašili! 60
Samo zategnite svoju srčanost do krajnje granice,
i ne ćemo promašiti. Kad Duncan padne u san —
kamo će ga još dublje pozvati teško putovanje
cijelog dana — ja ću njegova dva komornika
vinom i svečanim raspoloženjem tako ophrvati,
da će pamćenje, stražar mozga, postati para,
a spremnik razuma samo kotao za prekapljivanje;
dok njihove promočene prirode budu ležale
u svinjskom snu, kao u nekoj smrti,
što ne možemo vi i ja izvesti nad nezaštićenim 70
Duncanom? Što ne možemo svaliti na njegove
natreskane službenike, koji će snositi krivicu
za naše veliko usmrćenje?

MACBETH

Rađaj samo mušku djecu.
Jer tvoj neustrašeni kov ne bi smio tvoriti

ništa osim muškaraca. Zar se ne će prihvatiti,
kada krvlju obilježimo ona dva pospanca
u njegovoj sobi, i baš njihove bodeže uporabimo,
da su oni to učinili.

LADY MACBETH

Tko se usudi drukčije to prihvatiti,
kad nagnamo naše tuge i krik da nariču
nad njegovom smrću?

MACBETH

Ja sam odlučan, i napeo sam
svaku žilicu u tijelu za to strašno djelo.
Krenimo, i zavarajmo svijet najvedrijom vanjštinom;
što himbeno srce zna, to lice mora skriti hinom.

80

(Izlaze.)

DRUGI ČIN

PRVI PRIZOR

Inverness. Dvorište u Macbethovu dvorcu.
(*Ulaze Banquo i Fleance koji nosi baklju ispred njega.*)

BANQUO

Koje je doba noći, sine?

FLEANCE

Mjesec je zašao; nisam čuo sata.

BANQUO

A on zalazi u ponoć.

FLEANCE

Mislim da je kasnije, oče.

BANQUO

Drži, uzmi moj mač. — Na nebesima je štednja;
sve su im svijeće utrnute. — Uzmi i ovo.

Težak drijemež leži na meni kao olovo,
a ipak ne bih htio usnuti. Milostive moći!
Suzbijte u meni proklete misli kojima popušta
priroda u počinku! — Daj mi mač.

(*Ulazi Macbeth, i sluga s bakljom.*)

Tko je tamo?

10

MACBETH

Prijatelj.

BANQUO

Što, gospodine! Još ne počivate? Kralj je u postelji;
na izvanredan način se zabavljao, i veliku je
darežljivost pokazao prema vašoj posluži.
Ovaj dijamant, njime pozdravlja vašu ženu,
s imenom najljubaznije domaćice; i sve je okončao
u neizmjernom zadovoljstvu.

MACBETH

Bili smo nepripremljeni,
pa je naša volja postala robinjom manjkavosti;
inače bi ona izdašno postupila.

BANQUO

Sve je dobro.
Prošle sam noći sanjao tri sestre suđenice;
vama su otkrile nešto istine.

20

MACBETH

Ja na njih ne mislim;
ipak, kad budemo imali jedan sat na raspolaganju,
utrošit ćemo ga na koju riječ o toj stvari,
ako nam darujete vrijeme.

BANQUO

Na vašu milu volju.

MACBETH

Ako prionete uz moj savjet, kada to bude,
to će vam donijeti časti.

BANQUO

Ako je ne budem gubio
trseći se da je povećam, nego stalno čuvao
neopterećene svoje grudi, i čisto podaništvo,
dat ću se savjetovati.

MACBETH

Dobar počinak, zasada!

BANQUO

Hvala, gospodine; vama također.

30

(Izlaze Banquo i Fleance.)

MACBETH

Idi, reci gospodarici, kad bude gotovo moje piće,
neka kucne po zvonu. Pođi u postelju.

(Izlazi sluga.)

Je li to bodež, ovo što vidim pred sobom,
s drškom prema mojoj ruci? Dođi, daj da te stisnem;
nisam te dohvatio, a ipak te još vidim.

Zar nisi ti, zlokobno priviđenje, osjetno
za opip, kao za vid? Ili, jesi li samo
bodež u mislima, lažna tvorevina

koja potječe iz mozga pritisnuta vrućicom?

Ja te ipak vidim, u tako opipljivu obliku
kakav je ovaj što ga sada potežem.

40

Ti si mi predvodnik na putu kojim sam pošao;
i takvim sam se oruđem morao poslužiti. —

Moje su oči na ruglo drugim osjetilima,
ili pak vrijeđe kao sva ostala; ja te još vidim;
na tvojoj oštrici, na dršku, kapi krvi,
a nije tako bilo prije. — Nema takve stvari.

To se onaj krvavi posao tako uobličuje
pred mojim očima. — Sada je na jednoj polutki
priroda kanda mrtva, i poročne tlapnje zavode
san iza zavjesa; vještiji rod slavi

50

obrede blijede Hekate;⁹ a suhonjavo umorstvo koje uzbunjuje njegov stražar, vuk, što mu zavijanjem dojavljuje vrijeme, ovako kradomičnim hodom, Tarkvinijevim¹⁰ oskvrniteljskim koračajima, ka svome naumu giba se kao sablast. — Pouzdana i postojana zemljo, nemoj čuti moje korake, kamo stupaju, od straha da i samo kamenje ne izbrblja gdje se nalazim, i da ne oduzme vremenu nazočni užas koji se sada s njim slaže. — Dok ja prijetim, on živi; riječi daju prehladan dah vrelini djela.

60

(Zazvoni zvono.)

Idem, i sve je gotovo; zvono me poziva.
Duncane, to je pogrebni brecaj, nemoj ga čuti;
jer te zove na nebo, ili te u pakao puti.

(Izlazi.)

DRUGI PRIZOR

Isto mjesto.

(Ulazi lady Macbeth.)

LADY MACBETH

Ono što je njih opilo, mene je osmjelilo;
što je njih ugasilo, u meni je užeglo vatru. — Čuj!
Mir! To je zakreštala sova, zloguki zvonar
što naziva najkobniju laku noć. On je za poslom.
Vrata su otvorena; a nakljukani sluge hrču
rugajući se svojoj službi; zatrovala sam njihovo piće,

9 Grčka božica podzemnoga svijeta, vladarica čudovišnih bića i čarobnica; u srednjovjekovnom praznovjerju smatrana zaštitnicom vještica.

10 Rimljanin Tarkvinije silovao je krjeposnu Lukreciju koja se zbog toga ubila; Shakespeare je o tome napisao dugačku poemu.

pa se smrt i priroda oko njih prepiru,
jesu li živi, ili umiru.

MACBETH (*iznutra*)

Tko je tamo? — Što, hej!

LADY MACBETH

Jao! Bojim se da su se probudili, a nije učinjeno;
pokušaj nas upropaštava, a ne djelo. Čuj! —
Položila sam spremne njihove bodeže; nije ih
mogao previdjeti. — Da nije sličio na mog oca,
dok je spavao, ja bih to bila učinila. — Moj muž!

10

(*Ulazi Macbeth.*)

MACBETH

Izvršio sam djelo. — Zar nisi čula zvukove?

LADY MACBETH

Čula sam kako krešti sova, i šturci zriču.
Zar niste nešto rekli?

MACBETH

Kada?

LADY MACBETH

Sada.

MACBETH

Dok sam silazio?

LADY MACBETH

Da.

MACBETH

Čuj!
Tko leži u drugoj sobi?

LADY MACBETH

Donalbain.

MACBETH (*gledajući svoju ruku*)

Ovo je žalostan prizor.

20

LADY MACBETH

Glupa je misao reći žalostan prizor.

MACBETH

Jedan se u snu nasmijao, a jedan kriknuo »Umorstvo!«, tako da je jedan drugoga probudio; stao sam i slušao ih; ali su izmolili svoje molitve, i pripremili se da opet usnu.

LADY MACBETH

Njih dvojica skupa spavaju.

MACBETH

Jedan je uskliknuo: »Bog nas blagoslovio!«, a drugi: »Amen«, kao da su me vidjeli s ovim krvničkim rukama. Slušajući njihov strah, nisam mogao reći: »Amen«, kad su rekli: »Bog nas blagoslovio«.

LADY MACBETH

Ne mozgajte o tome
tako duboko.

MACBETH

Ali zašto nisam mogao izgovoriti: »Amen«?
Trebao sam blagoslov iznad svega, a meni je »Amen«
zapeo u grlu.

30

LADY MACBETH

O takvim se djelima ne smije misliti
na takav način; tako ćemo od njih poludjeti.

MACBETH

Činilo mi se da čujem neki glas kako viče:
»Ne spavajte više! Macbeth ubija san«; nedužni san;
san, što raščijava zamršeno povjesmo briga,
smrt životu svakoga dana, kupelj bolnom trudu,
melem ranjenim dušama, drugi tijek velike prirode,
glavnoga hranitelja na gozbi života —

LADY MACBETH

Što vam to znači?

MACBETH

Stalno je vikao: »Ne spavajte više!« cijeloj kući; 40
»Glamis je umorio san, i zato Cawdor
ne će više usnuti, Macbeth ne će više usnuti!«

LADY MACBETH

Tko je to tako vikao? Ta, čestiti tane,
vi labavite svoju plemenitu snagu, kad tako slaboumno
razmišljate o stvarima. Idite, uzmite vode,
i sperite to prljavo svjedočanstvo sa svoje ruke. —
Zašto ste ponijeli bodeže s njihova mjesta?
Oni moraju ondje ležati; idite, odnesite ih,
i usnule sluge umrljajte krvlju.

MACBETH

Ne idem više; 50
strah me je pomisliti na ono što sam učinio;
ne usuđujem se više to pogledati.

LADY MACBETH

Nestalan u nakani!
Dajte mi bodeže. Usnuli, i mrtvi, samo su
kao slike; jedino se oko djetinjstva plaši

naslikana vraga. Ako on krvari, ja ću time slugama pozlatiti lica, jer to mora izgledati kao njihova krivnja.

(Izlazi.)

(Čuje se kucanje.)

MACBETH

Odakle to kucanje?

Što je sa mnom, kad me svaki zvuk prestravljuje?

Kakve su to ruke? Ha! One mi kopaju oči.

Hoće li cijeli Neptunov¹¹ ocean potpuno sprati

ovu krv s moje ruke? Ne, prije će

ova moja ruka zarumeniti svu množinu mora

pretvarajući zeleno u jedino crveno.

60

(Ponovno ulazi lady Macbeth.)

LADY MACBETH

Moje ruke su vaše boje; ali me je sram imati

srce tako bijelo.

(Kucanje.)

Čujem neko kucanje

na južnom ulazu; sklonimo se u svoju ložnicu.

Malo vode očistit će nas od ovog djela;

kako je to pak lako! Vaša postojanost

nije vam više u pratnji.

(Kucanje.)

Čujte! Opet kucanje.

Odjenite se u kućnu haljinu, da nas slučaj ne prizove,

i ne pokaže da smo bdjeli. — Ne budite tako jedno

izgubljeni u svojim mislima.

70

¹¹ Neptun je rimski bog mora.

MACBETH

Znati svoje djelo; bolje bi bilo ne znati za sebe.

(Kucanje.)

Probudi Duncana svojim kucanjem; volio bih da možeš!

(Izlaze.)

TREĆI PRIZOR

Isto mjesto.

(Ulazi vratar. Čuje se kucanje.)

VRATAR

To je kucanje, i te kako! Da je čovjek vratar na dverima pakla, imao bi na pretek okretanja ključa.

(Kucanje.)

Kuc, kuc, kuc. Tko je, u ime Belzebuba? — To je posjednik koji se objesio dok se očekivala obilna žetva;¹² uđite, prevrtljivče; imajte dosta ubrusa sa sobom; ovdje ćete se zbog toga znojiti.

(Kucanje.)

Kuc, kuc. Tko je, u ime onoga drugoga vraga? — Vjere mi, to je dvosmislenjak, koji se mogao zakleti na obje zdjelice vage, protiv jedne ili druge zdjelice; taj je počinio dosta izdaja poradi ljubavi Božje, ali se nije uspio dvosmislicama domoći nebesa. Oh, uđite, dvosmislenjače!

(Kucanje.)

Kuc, kuc, kuc. Tko je? — Vjere mi, to jedan engleski krojač dolazi ovamo zato što je krao na francuskim

12 Obilna žetva značila je nisku cijenu žita tj. smanjenje dobitka koji su očekivali posjednici.

hlačama; uđite, krojaču; ovdje možete užariti svoje glačalo.

(Kucanje.)

Kuc, kuc. Nikad mira! Tko ste vi? — Ali ovo je mjesto prehladno za pakao. Ne ću mu više vragovati na vratima; mislio sam ih pustiti unutra po nekoliko od svakoga zvanja koji po cvjetnoj stazi kroče do vječne lomače.

(Kucanje.)

Odmah, odmah; molim vas, ne zaboravite vratara.¹³

20

(Otvora vrata.)

(Ulaze Macduff i Lennox.)

MACDUFF

Je li bilo tako kasno, prijatelju, prije nego što ste pošli u postelju, te spavate tako dokasno?

VRATAR

Vjere mi, gospodine, bančili smo do drugih pijetlova; a piće je, gospodine, veliki izazivač triju stvari.

MACDUFF

Koje tri stvari piće osobito izaziva?

VRATAR

Bogme, gospodine, nosno crvenilo, san i mokraću. Blud, gospodine, izaziva i opoziva; izaziva želju, ali oduzima izvedbu. Prema tomu, moglo bi se reći da je obilato piće dvosmislenjak sa bludom: ono ga stvara, i ono ga kvari; ono ga podbada, i ono ga suzbija; nago-vara ga, i obeshrabruje ga; tjera ga da stoji, i da ne stoji;

13 Lakrdijaš koji je glumio vratara ovdje se obraća publici radi milodara.

na koncu konca, dvosmislicama ga uspava, i kada se s njim slaže, napušta ga.

MACDUFF

Čini mi se, tebe je piće noćas slagalo.

VRATAR

Slagalo me je, gospodine, i stjeralo mi laž niz grlo; ali ja sam mu se za tu laž odužio; i kako sam, mislim, prejak za njega, iako mi je katkada podmetnulo nogu, ipak sam mu doskočio i bacio ga na zemlju.

40

MACDUFF

Je li tvoj gospodar ustao?

(Ulazi Macbeth.)

Naše ga je kucanje probudilo; evo ga, dolazi.

LENNOX

Dobro jutro, plemeniti gospodine!

MACBETH

Dobro jutro, obojici!

MACDUFF

Je li kralj ustao, čestiti tane?

MACBETH

Još nije.

MACDUFF

Zapovjedio mi je da mu se rano javim; zamalo mi nije promaknulo vrijeme.

MACBETH

Odvest ću vas k njemu.

MACDUFF

Znam, ovo je za vas ugodna smetnja;
ali je ipak smetnja.

MACBETH

Trud u kojemu uživamo liječi muku.
Ovo su vrata.

MACDUFF

Bit ću toliko slobodan
da uđem, jer mi je zadana ta dužnost.

50

(Izlazi.)

LENNOX

Odlazi li kralj danas?

MACBETH

Odlazi; tako je odredio.

LENNOX

Noć je bila pomamljena; gdje smo konačili,
dimnjaci su nam se rušili; i, kažu, čulo se
jecanje u zraku; čudnovati smrtni krici,
i proročanstva strašnih glasova o groznoj pometnji,
o zatornim događajima, što ih je nedavno izleglo
tugaljivo vrijeme; mračna je ptica kreštala
cijelu bogovetnu noć; neki kažu, zemlja je
bila u groznici, i tresla se.

MACBETH

Bila je to burna noć.

60

LENNOX

Moje mlado pamćenje ne može naći usporedbe
da je s njome mjeri.

(Ponovno ulazi Macduff.)

MACDUFF

O užase, užase, užase!
Jezik ni srce ne mogu te pojmiti, ni iskazati!

MACBETH I LENNOX

Što se dogodilo?

MACDUFF

Zator je sada počinio svoje remek-djelo!
Najsvetogrdnije umorstvo provalilo je širom
u pomazani Gospodnji hram,¹⁴ i odande ukralo
život te građevine!

MACBETH

Što to kažete? Život?

LENNOX

Mislite na njegovo veličanstvo?

MACDUFF

Približite se ložnici, i uništite svoj vid
jednom novom Gorgonom.¹⁵ Ne tražite da govorim;
vidite, i onda sami govorite.

70

(Izlaze Macbeth i Lennox.)

Probudite se! Probudite se!

Zvonite na uzbunu! Umorstvo, i izdaja!
Banquo, i Donalbaine! Malcolme, probudite se!
Stresite taj pahuljasti san, patvorinu smrti,
i pogledajte samu smrt! Ustajte, ustajte, i vidite

¹⁴ Kraljevo tijelo.

¹⁵ Prema grčkoj mitologiji, glava sa zmijama umjesto kose; okamenjivala onoga tko bi je pogledao.

lik strašnoga suda! Malcolme! Banquo!
Ustanite kao iz grobova, i hodajte kao duhovi,
da priličite tome užasu!

(Zazvoni zvono.)

(Ulazi lady Macbeth.)

LADY MACBETH

Što se zbiva,
da takva jeziva trublja saziva na dogovor spavače
u ovoj kući? Govorite, govorite! 80

MACDUFF

O plemenita gospo,
nije za vas da čujete ono što mogu reći;
kazivanje toga, čim bi palo u žensko uho,
počinilo bi umorstvo.

(Ulazi Banquo.)

O Banquo! Banquo!
Naš kraljevski gospodar je umoren.

LADY MACBETH

Jao, žalosti!
Što, u našoj kući?

BANQUO

Preokrutno, gdje god bilo.
Dragi Macduffe, molim te, protuslovi sam sebi,
i reci da to nije tako.

(Ponovno ulaze Macbeth i Lennox.)

MACBETH

Da sam barem umro sat prije ovog udesa,
bio bih proživio blažen vijek; jer, od ovoga časa, 90

nema ničega važnoga u smrtnosti; sve su
samo igračke; slava je mrtva, i čast;
vino života je istočeno, i puki je talog ostao
ovom podrumu da se njime hvasta.

(Ulaze Malcolm i Donalbain.)

DONALBAIN

Što je naopako?

MACBETH

Vi ste, a to i ne znate;
izvor, vrutak, studenac vaše krvi je presahnuo;
samo njezino vrelo je presahnulo.

MACDUFF

Vašega su kraljevskog oca umorili.

MALCOLM

Oh! A tko?

LENNOX

Oni od njegove ložnice, kako izgleda, to su učinili;
sve su njihove ruke i lica bili žigosani krvlju;
isto tako njihovi bodeži, koje smo im, neobrisane,
našli na jastucima; zurili su, i bili rastrojeni;
njima se nije smio povjeriti ničiji život.

100

MACBETH

Oh, ipak se kajem zbog svoga gnjeva,
što sam ih ubio.

MACDUFF

Zašto ste tako učinili?

MACBETH

Tko može biti mudar, zaprepašten, smiren i gnjevan,
odan i nepristran, u istom času? Nijedan čovjek.
Naglost moje žestoke ljubavi pretekla je
oklijevalo, razum. — Ovdje je ležao Duncan,
srebrena mu put u čipkama njegove zlatne krvi; 110
razjapljeni ubodi izgledali kao prolom u prirodi,
za prodor pustošnoga razaranja; ondje ubojice,
ogrezli u bojama svog zanata, bodeži im zazorno
odjeveni zgrušanom krvlju. Tko bi se mogao suzdržati,
ako bi imao srca da ljubi, i u tom srcu hrabrosti,
da ne obznani svoju ljubav?

LADY MACBETH

Pomozite mi odavde, hej!

MACDUFF

Pobrinite se za gospu.

MALCOLM (*tihom Donalbainu*)

Zašto sputavamo
svoje jezike, kad najviše možemo zahtijevati
da je naš ovaj predmet?

DONALBAIN (*tihom Malcolmu*)

Što bi se trebalo reći, ovdje,
gdje naša sudbina, skrivena u rupi od svrdla, 120
može nahrupiti, i zgrabiti nas? Idemo odavde;
naše suze još nisu dozrele.

MALCOLM (*tihom Donalbainu*)

Niti je naša teška bol
u stanju da se pokrene.

BANQUO

Pobrinite se za gospu —

(Iznose lady Macbeth.)

I kada pokrijemo naše razgolićene krhkosti,
koje pate dok su izložene, sastanimo se,
i propitajmo ovaj najkrvaviji uradak, da ga
dublje upoznamo. Nas tresu strahovi i sumnje;
ja stojim u velikoj Božjoj ruci; i odatle se
borim protiv nerazglašenog nauma izdajničke
zluradosti.

MACDUFF

I ja isto tako.

SVI

I tako svi.

130

MACBETH

Zaodjenimo se hitro u muževnu spravnost,
i sastanimo se u dvorani.

SVI

Slazemo se.

(Izlaze svi osim Malcolma i Donalbaina.)

MALCOLM

Što ćete vi učiniti? Nemojmo se s njima udružiti;
pokazivati tugu koja se ne osjeća, to je služba
što je himben čovjek lako obavlja. Ja ću u Englesku.

DONALBAIN

U Irsku, ja; razdijelivši našu sudbinu,
obojica ćemo biti sigurniji; gdje smo mi,
tu su bodeži u osmijesima ljudi; blizu po krvi,
bliže okrvavljeni.

MALCOLM

Ubilačka strijela što je odapeta
još nije pala, a nama je najsigurniji put
da se klonimo mete; prema tomu, na konje;
i ne budimo sitničavi oko pozdrava na rastanku,
nego umaknimo odavde. Jer krađa opravdana postaje,
ako se iskradamo kad milosti više ne preostaje.

140

*(Izlaze.)***ČETVRTI PRIZOR**

Izvan Macbethova dvorca.
(Ulaze Ross i starac.)

STARAC

Sedamdeset godina se mogu dobro sjetiti;
u protoku toga vremena vidio sam strašnih časova,
i čudnovatih stvari; ali ova mučna noć je
obezvrijedila prijašnja znanja.

ROSS

Ha, dobri starino,
ti vidiš da nebo, kao smučeno nad čovjekovim činom,
prijeti njegovoj krvavoj pozornici; po satu je dan,
a ipak tamna noć guši ispućenu svijeću.¹⁶
Je li to zbog prevlasti noći, ili zbog sramote dana,
da tama pokapa u grob lice zemlje,
kad bi ga živa svjetlost trebala ljubiti?

STARAC

To je neprirodno,

10

16 Sunce koje se umorilo putujući preko neba.

kao i djelo koje je počinjeno. U prošli utorak, jednu sokolicu, dok se ponosno krilila u visini, napala sova što lovi miševe, i usmrtila je.

ROSS

A Duncanovi konji — jako čudna stvar, ali istinita — krasni i brzi, miljenici svoje pasmine, podivljale čudi, razvalili konjušnice, izletjeli, opirući se posluhu, kao da su htjeli zaratiti protiv ljudskoga roda.

STARAC

Kažu da su se međusobno žderali.

ROSS

I jesu; na zaprepaštenje mojih očiju koje su sve to gledale.

(Ulazi Macduff.)

Evo dolazi dobri Macduff.

20

Kako je sad na svijetu, gospodine?

MACDUFF

Pa, zar ne vidite?

ROSS

Je li poznato tko je počinio to više nego krvavo djelo?

MACDUFF

Oni koje je Macbeth ubio.

ROSS

Jao, crni dane!

Kakvu su se dobru mogli nadati?

MACDUFF

Bili su podmićeni.

Malcolm, i Donalbain, dva kraljeva sina,
iskrali su se i pobjegli; što na njih baca
sumnju za to djelo.

ROSS

Opet protiv prirode;
o neštedljivo častohleplje, kako proždrljivo gutaš
imetak vlastita života! — Onda je najvjerojatnije
da će vrhovna vlast zapasti Macbetha.

30

MACDUFF

Već je proglašen, i otišao je u Scone¹⁷
da se ustoliči.

ROSS

Gdje je Duncanovo tijelo?

MACDUFF

Odnoseno je u Colme-kill,¹⁸
u posvećeno sahranilište njegovih predaka,
gdje se čuvaju njihove kosti.

ROSS

Hoćete li vi u Scone?

MACDUFF

Ne ću, rođaće; idem u Fife.

ROSS

Dobro; ja ću onamo.

17 Drevni krunidbeni grad u Škotskoj, blizu današnjeg Perth.

18 Otočić u Hebridima, na zapadnoj obali Škotske; danas Iona.

MACDUFF

Dobro; pa vidjeli ondje dobrih stvari; zbogom!
Da nam staro ruho ne bude laganije od novog!

ROSS

Ostaj mi zdravo, starino.

STARAC

Božji blagoslov pošao s vama; i onima ista želja
koji dobro tvore od zla, i prijatelje od neprijatelja!

40

(Izlaze.)

TREĆI ČIN

PRVI PRIZOR

Forres. Dvorana u kraljevskoj palači.
(*Ulazi Banquo.*)

BANQUO

Sada je to tvoje: kralj, Cawdor, Glamis, sve, kako su ti žene sudenice obećale; i bojim se da si najpokvarenije za to igrao; ipak je bilo rečeno, da ne će ostati u tvom potomstvu; nego da ću upravo ja biti korijen i otac mnogih kraljeva. Ako od njih dolazi istina — kao što na tebi, Macbethe, blistaju njihove riječi — zašto, po tim istinama što su se na tebi potvrdile, one ne bi mogle biti moje proročice isto tako, i uzvisiti me u nadi? Ali, tiho; ne više.

10

(*Fanfare. Ulaze Macbeth, kao kralj, lady Macbeth, kao kraljica; zatim Lennox, Ross, velmože i pratioci.*)

MACBETH

Evo našega glavnoga gosta.

LADY MACBETH

Da je on zaboravljen,
to bi bilo kao praznina na našoj velikoj gozbi,
i sve skupa neprilično.

MACBETH

Večeras priređujemo svečanu večeru, gospodine,
i zahtijevat ću vašu nazočnost.

BANQUO

Neka vaša visost
raspoláže mnome; uz to su moje dužnosti
najnerazrješivijim čvorom zauvijek spletene.

MACBETH

Jašete li danas poslije podne?

BANQUO

Da, dobri moj gospodaru.

MACBETH

Inače bismo željeli vaš dobar savjet —
koji je vazda bio i promišljen i koristan —
u današnjem vijeću; ali, čut ćemo ga sutra.
Daleko jašete?

20

BANQUO

Toliko daleko, gospodaru, koliko će ispuniti
vrijeme od sada do večere; ne bude li mi konj
išao bolje, morat ću posuditi od noći
sat mraka, ili dva.

MACBETH

Nemojte izostati s naše gozbe.

BANQUO

Gospodaru, ne ću izostati.

MACBETH

Čujemo, naši su se okrvavljeni rođaci nastanili
u Engleskoj, i u Irskoj; i ne priznaju svoje okrutno

30

ocoumorstvo, nego svoje slušatelje kljukaju
 čudnim izmišljotinama. Ali o tome sutra,
 kad ćemo, osim toga, imati državnoga posla
 koji nas združeno zahtijeva. Pohitajte do konja;
 zbogom, do povratka noćas. Ide li Fleance s vama?

BANQUO

Da, dobri gospodaru; zove nas naše vrijeme.

MACBETH

Želim vam brze konje, i pouzdanih nogu;
 i tako vas preporučujem njihovim leđima.
 Sretno vam bilo. —

(Izlazi Banquo.)

Neka svaki čovjek bude gospodar svoga vremena
 do sedam navečer;
 da bismo što ugodnije dočekali druženje, mi ćemo
 ostati sami do doba večere; dotle, dakle,
 Bog bio s vama.

40

(Izlaze svi osim Macbetha i jednoga sluga.)

Momče, jednu riječ s tobom.
 Čekaju li oni ljudi da ih primimo?

SLUGA

Oni su, gospodaru,
 pred ulazom u palaču.

MACBETH

Dovedi ih pred nas.

(Izlazi sluga.)

Biti ovo, to je ništa; nego biti ovo u sigurnosti;
 naše bojazni od Banqua duboko probadaju,

a u njegovoj kraljevskoj naravi stoluje ono
 čega se treba bojati; on se mnogo usuđuje; 50
 i, osim toga neustrašiva kova svoga duha,
 on ima mudrosti koja vodi njegovu hrabrost
 da djeluje u sigurnosti. Nema nikoga osim njega
 čijega se postojanja bojim; i dok je njega,
 moj duh čuvar je pokunjen; kao što je bio, kažu,
 duh Marka Antonija kraj Cezara.¹⁹ On je ukorio suđenice,
 kad su me prvi put zaodjenule imenom kralja,
 i pozvao ih da njemu govore; tada su, proročki,
 njega pozdravile kao oca cijele loze kraljeva;
 na moju su glavu posadile neplodnu krunu, 60
 i gurnule jalovo žezlo u moj stisak,
 da bi ga istrgnula neka nesrodnička ruka,
 da me nijedan sin ne naslijedi. Ako je tako,
 ja sam za Banquovo potomstvo okaljao dušu;
 za njih sam onoga blaženog Duncana umorio;
 nalio sam gorčinu u posudu svoga mira
 samo za njih; a svoj vječni dragulj²⁰
 predao sam zajedničkom neprijatelju čovjeka,
 da njih učinim kraljevima, Banquovo sjeme kraljevima!
 Radije nego to, izađi, sudbino, na borilište, 70
 pa me izazovi na život i smrt! — Tko je tamo?
 (*Ponovno ulazi sluga, s dvojicom ubojica.*)
 Sada, idi na vrata, i stoj ondje dok te ne zovnemo.
 (*Izlazi sluga.*)

19 Ovo nije Julije Cezar nego Oktavijan Cezar (budući rimski car August); anegdota se spominje u Plutarhovim *Životima*, a Shakespeare je potanje obrađuje u *Antoniju i Kleopatri*.

20 Besmrtna duša koju je prodao vragu.

Nije li to bilo jučer da smo se razgovarali?

PRVI UBOJICA

Bilo je, s dopuštanjem vaše visosti.

MACBETH

Onda dobro;

pa jeste li razmislili o mojim riječima? Znajte da je on to bio, u prijašnjim vremenima, koji vas je držao niže od zasluga, dok ste vi mislili da je bila naša nedužna osoba; to sam vam očitovao u našem zadnjem dogovoru; prošao s vama dokaze; kako ste držani u zabludi; kako sprječavani; sredstva; tko se njima služio; i sve druge stvari, koje bi mogle, i prepolovljenu razumu, i oboljelu duhu, reći: »To je učinio Banquo«.

80

PRVI UBOJICA

Vi ste nam to obznanili.

MACBETH

Tako je; i pošao sam dalje, što je sada predmetom našega drugog sastanka. Zar mislite da je strpljivost tako nadmoćna u vašoj naravi, te možete prijeći preko toga? Jeste li toliko u evanđelju da se molite za toga dobrog čovjeka, i za njegov porod, a vas je njegova teška ruka prignula grobu, i sve vaše svela na prosjake, zauvijek?

PRVI UBOJICA

Mi smo ljudi, vladaru moj.

90

MACBETH

Da, i na općem popisu se vodite kao ljudi; kao što se tragači, i hrtovi, mješanci, prepeličari,

kučki, kudrovi, ptičari, i vučjaci, svi zovu
po imenu pasa; ali kad su nanizani po vrijednosti,
razlikuje se hitri, spori, okretni, kućni
čuvar, lovački pas, svaki pojedinačno
prema daru koji je izdašna priroda
u njemu pohranila; po tomu on dobiva
osobiti dodatak, izvan kataloga koji ih
sve jednako popisuje; a tako je i s ljudima. 100
Sad, ako zauzimate neki položaj u tom nizu,
ne u najgorem redu muževnosti, recite to;
i ja ću u vaša njedra djenuti onaj posao
koji svojom izvedbom uklanja vašeg neprijatelja,
i steže vas uz naše srce i ljubav;
naše je zdravlje bolešljivo dok je on na životu,
a bilo bi savršeno u njegovoj smrti.

DRUGI UBOJICA

Ja sam čovjek,
vladaru, kojega su podli udarci i pljuske svijeta
tako ozlojedili, da sam bezobziran što god činio
da bih napakostio tomu svijetu.

PRVI UBOJICA

A ja sam drugi, 110
tako umoran od nedaća, i vitlanja sudbine,
da bih izložio svoj život svakoj pogibli,
da ga popravim, ili da ga se otarasim.

MACBETH

Vas obojica
znate, Banquo je vama neprijatelj.

DRUGI UBOJICA

Istina je, gospodaru.

MACBETH

I meni je; i to na takvu pogibeljnu razmaku,
da svaka minuta njegova postojanja probada
moje najživotnije dijelove; i premda bih ga mogao
neprikrivanom silom ukloniti iz svoga vida,
i narediti svojoj volji da to opravda, ipak ne smijem,
zbog nekih prijatelja koji su moji i njegovi, 120
a njihovu ljubav ne mogu odbaciti, nego moram
oplakivati pad onoga koga sam sâm oborio; i otuda to
što snubim vašu pomoć, zaklanjajući taj posao
od oka javnosti zbog različitih važnih razloga.

DRUGI UBOJICA

Mi ćemo, gospodaru, izvršiti što nam zapovjedite.

PRVI UBOJICA

Makar naši životi —

MACBETH

Iz vas isijava
vaša hrabrost. Za jedan sat, najkasnije,
ja ću vas uputiti kamo ćete se smjestiti,
upoznati vas sa savršenim vrebačem na vrijeme,
u točan trenutak; jer to se mora noćas obaviti, 130
i malo podalje od palače; i stalno misleći
kako zahtijevam da sve bude čisto; a s njime —
da ne ostane hrapavosti ili krpeža u poslu —
i Fleance, njegov sin, koji je s njim u društvu,
čiji mi nestanak nije nimalo manje bitan
nego nestanak oca, mora prigrliti kob
te mračne ure. Odlučite se nasamu; smjesta ću
doći k vama.

DRUGI UBOJICA

Mi smo se odlučili, gospodaru.

MACBETH

Odmah ću vas pozvati; zadržite se u palači.

(Izlaze ubojice.)

To je uglavljeno; Banquo, duša ti krila stere;
ako nebesa žudi, neka se noćas tamo vere.

140

(Izlazi.)

DRUGI PRIZOR

Druga dvorana u kraljevskoj palači.

(Ulazi lady Macbeth, i sluga.)

LADY MACBETH

Je li Banquo otišao izvan dvora?

SLUGA

Da, gospođo, ali se noćas opet vraća.

LADY MACBETH

Reci kralju, došla bih kad bude slobodan
radi nekoliko riječi.

SLUGA

Hoću, gospođo.

(Izlazi.)

LADY MACBETH

Ništa se ne postigne,
sve se potraži, kad se ispuni želja bez zadovoljstva.

Sigurnije je biti ono što uništavamo,
nego s tim ništenjem uživati dvojbeno veselje.

(Ulazi Macbeth.)

Što je, gospodaru moj? Zašto ste stalno sami,
tvoreći od najžalosnijih maštarija svoje družbenice,
baveći se mislima koje su doista morale umrijeti 10
s onima na koje misle? Na ono čemu nema lijeka
ne treba se obzirati; što je učinjeno, učinjeno je.

MACBETH

Zaparali smo zmiju, nismo je ubili;
ona će srasti, i biti što je bila; dok naša jadna zloća
ostaje u opasnosti od njezina prijašnjeg zuba.
Ali nek se razglobi okosnica stvari, i oba svijeta
neka propadnu, samo da ne jedemo svoj obrok u strahu,
i da ne spavamo u tjeskobi onih strašnih snova
što nas svaku noć tresu. Bolje biti s mrtvacem, 20
koga smo poslali u mir da zadobijemo svoj mir,
nego ležati na mukama duše u mahnitanju
bez spokoja. Duncan je u grobu; nakon
hirovite groznice života, dobro spava;
izdaja je najgore učinila: ni čelik, ni otrov,
domaća zloba, tuđinska vojska, ništa ga
ne može više dotaknuti!

LADY MACBETH

Dajte, plemeniti
moj gospodaru, izgladite to namrgođeno čelo;
budite vedri i veseli među gostima večeras.

MACBETH

I hoću, ljubavi; a takvi, molim, budite i vi.
Neka se vaša pozornost usredotoči na Banqua; 30
iskažite mu posebnu počast, okom i jezikom;
nesigurno je vrijeme, pa moramo svoje časti
umivati u tim rijekama laskanja, i praviti
od svojih lica krinke za naša srca,
prikrivajući ono što jesu.

LADY MACBETH

Morate se okaniti toga.

MACBETH

Oh, pun je skorpija moj mozak, draga ženo!
Ti znaš da su Banquo, i njegov Fleance, živi.

LADY MACBETH

Ali zapis prirode u njima nije vječan.

MACBETH

Još ima utjehe u tome; oni su ranjivi;
zato se oraspoloži. Prije nego netopir preleti svoj
klastarski let, prije nego na poziv crne Hekate
raskriljeni kornjaš, svojim drjemljivim zujanjem,
zazvoni zijevni noćni cilik, izvršit će se
čin strahovita odjeka.

40

LADY MACBETH

Što će se izvršiti?

MACBETH

Ostani nevina od toga znanja, milo zlato,
dok ne zaplješćeš činu. Dođi, osljepiteljice noći,
zaveži nježne oči milovidnog dana,
i svojom krvavom i nevidljivom rukom poništi,
i razderi na komadiće, onu veliku obveznicu
od koje blijedim! — Svjetlo se muti,
i vrana se krili put vrana luga;
dobri stvorovi dana već su klonuli i drijemaju,
dok se crni zastupnici noći za svoj plijen spremaju.
Čudiš se mojim riječima; ali sačuvaj mirnoću;
loše započete stvari postaju jače kroz zloću.
Zato, molim te, pođi sa mnom.

50

(Izlaze.)

TREĆI PRIZOR

Perivoj, sa stazom koja vodi u palaču.

(Ulaze tri ubojice.)

PRVI UBOJICA

Ali tko je tebi rekao da nam se pridružiš?

TREĆI UBOJICA

Macbeth.

DRUGI UBOJICA

Ne smijemo u njega sumnjati; jer nam obrazlaže naše dužnosti, i što trebamo učiniti, točno prema uputama.

PRVI UBOJICA

Onda ostani s nama.

Zapad još odsijeva od nekoliko traka dana; sada okasnjeli putnik hitro podbada ostrugama da na vrijeme stigne u krčmu; i blizu se primiče predmet naše straže.

TREĆI UBOJICA

Slušajte! Čujem konje.

BANQUO *(izvana)*

Posvijetlite nam tamo, hej!

DRUGI UBOJICA

To je onda on;
ostali koji su na popisu očekivanih uzvanika
već su na dvoru.

10

PRVI UBOJICA

Njegovi konji zaobilaze.

TREĆI UBOJICA

Gotovo cijelu milju; ali on obično učini
ono što svi urade, odavde do vrata palače
svi se prošetaju.

(Ulazi Banquo, i Fleance s bakljom.)

DRUGI UBOJICA

Svjetlo, svjetlo!

TREĆI UBOJICA

To je on.

PRVI UBOJICA

Dobro se držite.

BANQUO

Noćas će biti kiše.

PRVI UBOJICA

Neka samo padne.

*(Prvi ubojica ugasi svjetlo, druga dvojica napadnu
Banqua.)*

BANQUO

Oh, izdaja! Bježi, dobri Fleance, bježi,
bježi, bježi! Ti možeš osvetiti — O robe!

(Umre. Fleance pobjegne.)

TREĆI UBOJICA

Tko je ugasio svjetlo?

PRVI UBOJICA

Zar nije tako išlo?

TREĆI UBOJICA

Samo jedan je na zemlji; sin je pobjegao.

DRUGI UBOJICA

Izgubili smo bolju polovicu posla.

PRVI UBOJICA

Dobro, idemo; i recimo koliko je učinjeno.

(Izlaze.)

ČETVRTI PRIZOR

Svečana dvorana u kraljevskoj palači.

(Pripremljena je gozba. Ulaze Macbeth, lady Macbeth, Ross, Lennox, velmože i pratnja.)

MACBETH

Svi znate svoja mjesta, sjednite; od početka do svršetka, srdačna dobrodošlica.

VELMOŽE

Hvala vašem

veličanstvu.

MACBETH

Mi se želimo pomiješati s društvom i odigrati ulogu skromna domaćina. Naša domaćica ostaje na počasnome sijelu; ali, u najzgodniji čas, mi ćemo zaiskati i njezinu dobrodošlicu.

LADY MACBETH

Izgovorite je za mene, kralju, svim našim prijateljima; jer moje srce zbori: dobro su došli.

(Na vratima se pojavi prvi ubojica.)

MACBETH

Vidiš, oni ti uzvraćaju zahvalama svojih srdaca.
Obje su strane podjednake; ja ću sjesti ovdje, u sredinu. 10
Slobodno se prepustite veselju; odmah ćemo ispiti
jedan krčag ukrug oko stola.
(*Odlazi do vrata.*)
Na tvom licu ima krvi.

UBOJICA

Onda je od Banqua.

MACBETH

Bolje je da je na tebi, nego da je u njemu.
Je li otpremljen?

UBOJICA

Gospodaru, grlo mu je prerezano;
to sam mu ja učinio.

MACBETH

Ti si najbolji među koljačima;
ali je dobar onaj koji je to isto učinio Fleanceu;
ako si to učinio, nema ti premca.

UBOJICA

Kraljevski gospodaru — Fleance je umaknuo.

MACBETH

Onda se vraća moja tjeskoba; inače bih bio savršen; 20
cjelovit kao mramor, postojan kao stijena,
slobodan i nesputan kao zrak koji nas okružuje;
ali sada, ja sam skučen, stiješnjen, ograničen, sputan
u bezočnim sumnjama i strahovima. — Ali Banquo je siguran?

UBOJICA

Da, dobri gospodaru, siguran je u jarku gdje leži,
 sa dvadeset izbrazdanih posjekotina na glavi,
 a najmanja znači smrt puti.

MACBETH

Hvala ti za to. —

Ondje leži krupna zmija; gujavica, što je pobjegla,
 takve je naravi da će u svoje vrijeme stvarati otrov,
 ali zasada nema zubi. — Odlazi; sutra ćemo se
 ponovno čuti.

30

(Izlazi ubojica.)

LADY MACBETH

Moj kraljevski gospodaru,
 ne odajete znakove veselja; gozba kao da je naplaćena
 ako se često ne potvrđuje, dok traje, da je priređena
 uz dobrodošlicu; jesti je najbolje kod kuće;
 izvan kuće, udvornost je umak jelu;
 bez nje bi domjenak bio oskudan.

MACBETH

Mila podsjetnice! —

Sada, neka dobra probava služi teku,
 a zdravlje njima oboma!

LENNOX

Je li na volju visosti da sjedne?

MACBETH

Pod ovim bi krovom sada bila čast naše zemlje,
 da je nazočna uzveličana osoba našega Banqua;

40

(Ulazi Banquov duh, i sjeda na Macbethovo mjesto.)

volio bih da ga radije pokudim zbog neljubaznosti,
nego da ga požalim zbog nezgode.

ROSS

Zbog te nenazočnosti, gospodaru,
pada prijekor na njegovo obećanje. Je li vašoj visosti
na volju da nas počasti svojim kraljevskim društvom?

MACBETH

Stol je popunjen.

LENNOX

Ovdje je sačuvano mjesto, kralju.

MACBETH

Gdje?

LENNOX

Ovdje, dobri moj gospodaru. Što je to
što smućuje vašu visost?

MACBETH

Tko je od vas
ovo počinio?

VELMOŽE

Što, dobri moj gospodaru?

MACBETH

Ne možeš reći da sam ja to počinio; nemoj
na mene potresati svojim okrvavljenim uvojcima.

50

ROSS

Gospodo, ustanite; njegovoj visosti nije dobro.

LADY MACBETH

Sjednite, čestiti prijatelji. Moj je gospodar često takav,
i bio je od svoje mladosti; molim vas, ostanite na mjestu;

ovaj napad je trenutačan; njemu će za tili čas
opet biti dobro. Ako se na njega puno osvrćete,
uvrijedit ćete ga, i produžiti njegovu patnju;
jedite, i ne gledajte ga. — Jeste li vi čovjek?

MACBETH

Da, i to hrabar, koji se usuđuje gledati u ono
što bi moglo užasnuti i vraga.

LADY MACBETH

Oh, krasna stvar!

To je ono što slika vaš strah; bodež 60
što se vuče zrakom, koji vas je, kako ste rekli,
odveo do Duncana. Oh! Ti udari i trzaji,
himbenici pravoga straha, dobro bi pristajali
prići neke žene kraj zimske vatre
uz jamstvo njezine bake. Puka sramota!
Zašto tako iskrivljujete lice? Kad je sve prošlo,
vi samo gledate u stolac.

MACBETH

Molim te, vidi ondje!

Pogledaj! Pazi! Eno! Što kažeš? Pa,
što me briga? Ako možeš klimati, i govori. — 70
Ako nam kosturnice i rake moraju slati natrag
one koje pokapamo, naše će grobnice biti
želuci strvinara.

(Duh iščezava.)

LADY MACBETH

Što! Sasvim nemuževni u ludilu?

MACBETH

Kao što stojim ovdje, vidio sam ga.

LADY MACBETH

Fuj! Sramite se!

MACBETH

I dosad se krv prolijevala, u stara vremena,
prije nego što je ljudski zakon pročistio blagu državu;
da, i otada su također izvršavana umorstva
previše strašna za uho; bilo je i vrijeme
te bi čovjek umro, kad bi mu prosuli mozak,
i to je bivao kraj; ali sada, oni opet ustaju,
sa dvadeset smrtonosnih usmrćenja na tjemenu,
i guraju nas s naših stolaca. Ovo je čudnije
negoli takvo umorstvo.

80

LADY MACBETH

Moj čestiti gospodaru,
nedostajete svojim plemenitim prijateljima.

MACBETH

Ja zaboravljam. —

Nemojte se nada mnom zamisliti, najčestitiji prijatelji,
imam neku čudnovatu boljku, koja nije ništa
onima koji me poznaju. Idemo, ljubavi i zdravlja svima;
dakle, ja ću sjesti. — Dajte mi vina; napunite do vrha;
pijem za sveopće veselje cijeloga stola, i za
našega dragog prijatelja Banqua, koji nam nedostaje;
da je barem ovdje!

(Ponovno ulazi duh.)

Za sve, i za njega, mi žedamo,
i sve najbolje svima.

90

VELMOŽE

Za naše dužnosti, i za nazdravicu.

MACBETH

Odlazi! I napusti moj vid! Neka te zemlja skrije!
 Tvoje su kosti bez srži, tvoja krv je hladna;
 ti nemaš nikakve moći poimanja u tim očima
 kojima tako zuriš.

LADY MACBETH

Zamišljajte, dragi velmože,
 da je ovo tek uobičajena stvar; drugo i nije;
 samo nam kvari užitak trenutka.

MACBETH

Što god se čovjek usuđuje, ja se usuđujem;
 približi se nalik na kosmatoga ruskog medvjeda,
 na oklopljenog nosoroga, ili na hirkanskoga tigra;²¹ 100
 poprimi koje god drugo obličje, i moje čvrste žile
 nikada ne će zadrhtati; ili, budi ponovno živ,
 pa me izazovi u pustinju sa svojim mačem;
 ako tada udomim drhtavicu, proglasi me da sam
 lutka u djevojčice. Nestani, jeziva sjeno!
 Porugo nestvarna, nestani!
 (*Duh iščezne.*)

Eto, tako; pošto ode,
 ja sam opet čovjek. — Molim vas, mirno sjedite.

LADY MACBETH

Prognali ste veselost, razbili dobro društvo,
 sa silno zapanjujućim neredom.

MACBETH

Može li biti
 takvih stvari, da minu iznad nas kao ljetni oblak, 110

21 Hirkanija je klasični naziv za perzijsku provinciju uz Kaspijsko more; bila je na glasu po divljim zvijerima.

bez našeg osobita čuđenja? Zbog vas postajem tuđinac čak i onom ustrojstvu što ga posjedujem, kada sad pomislim da vi možete gledati takve prizore, i zadržati prirodne rubine svojih obraza, dok se moji izbjeljuju od straha.

ROSS

Kakve prizore, gospodaru?

LADY MACBETH

Molim vas, ne govorite; njemu je sve gore i gore; pitanja ga razdražuju. Svima odjednom, laku noć; nemojte se pridržavati reda u svom odlaženju, nego odlazite svi odjednom.

LENNOX

Laku noć, i bolje zdravlje
neka služi njegovo veličanstvo!

LADY MACBETH

Ugodnu laku noć svima! 120

(Izlaze velmože i pratioci.)

MACBETH

To ište krv, kažu; krv ište krv;
kamenje se znalo micati, i drveće govoriti;
proricanja, i protumačeni odnosi, razotkrivali su,
s pomoću svraka, i čavka, i vrana, čak i
najpotajnijega krvopiju. — Koje je doba noći?

LADY MACBETH

Gotovo je u zavadi s jutrom, tko će koga.

MACBETH

Što kažeš na to da Macduff uskraćuje svoju nazočnost,
na naš vladarski poziv?

LADY MACBETH

Jeste li slali po njega, gospodaru?

MACBETH

To sam nuzgred čuo; ali poslat ću.
Nema nijednoga od njih, a da u njegovoj kući 130
ne držim plaćena slugu. Sutra ću poći,
i na vrijeme ću poći, do sestara suđenica;
više moraju govoriti; jer sad sam odlučan saznati,
na najgori način, najgore. Za moje vlastito dobro,
svi razlozi moraju ustuknuti; u krv sam toliko
duboko zagazio, da bi, i da ne moram dalje gacati,
povratak bio jednako mučan kao ići dalje.
Čudne stvari imam u glavi, koje bi k ruci htjele;
moraju se izvesti, prije nego bi se promozgati smjele.

LADY MACBETH

Vama nedostaje okrjepa svih stvorenja, san. 140

MACBETH

No, idemo spavati. Moja samoobmana čudna,
to je početnički strah kojemu treba navika trudna;
mi smo još novaci na djelu.

(Izlaze.)

PETI PRIZOR

Pustopoljina.

(Grmljavina. Ulaze tri vještice, i susreću se sa Hekatom.)

PRVA VJEŠTICA

Pa, što je to, Hekato? Izgleda da si ljuta.

HEKATA

Zar nemam razloga, babetine jedne?
Kako ste se usudile, bezobrazne i bijedne,
trgovati s Macbethom, u cjenkanje se prtit,
i to u zagonetkama, o poslovima smrti;
a ja, koja sam gospodarica vaših čari,
i tajna začetnica sviju zlih stvari,
da odigram svoju ulogu, nisam zvana,
ili da pokažem slavu našeg znanja?
I, što je gore, sva je vaša vještina 10
bila samo za jednog jogunasta sina,
pakosna i gnjevljiva; koji poput drugih radi,
i ne voli vas zbog vas, nego sebe radi.
Ali to popravite sada; idite što prije,
a ujutro se kod aherontske provalije²²
sastanite sa mnom; onamo će o toj dobi
doći on da se upozna sa svojom kobi.
Donesite svoje lončiče, i svoje čini,
i svoje čarolije, i sve drugo što se čini. 20
Ja sam za zrak; moram bdjeti u noć poznu
u jednu svrhu zloslutnu i groznu;
veliki se posao mora obaviti stoga
prije podne. Na vršku mjesečeva roga
visi mutna kap od hlapljevine gadne;
uhvatit ću je prije negoli na tlo padne;
i ona, pročišćena uz čarobne trikove
prizvat će takve neprirodne likove,
da će oni, snagom svoga priviđenja,
odvesti potom njega do uništenja.
On će prezreti sudbinu, i smrt, i dat će maha 30
svojoj nadi iznad mudrosti, milosrđa i straha;

22 Aheront je jedna od četiriju rijeka u mitološkom podzemnom svijetu; rijeka muka.

a samopouzdanje, znano vam je svima,
najglavniji je neprijatelj smrtnicima.

(Čuje se pjesma: »Dodi amo, dodi amo«, itd.)

Čujte! Moj mali duh; zove me jeka;
on sjedi na maglenu oblaku, i mene čeka.

(Izlazi.)

PRVA VJEŠTICA

Idemo, požurimo se; uskoro će se ona vratiti.

(Izlaze.)

ŠESTI PRIZOR

Negdje u Škotskoj.

(Ulaze Lennox i još jedan velmoža.)

LENNOX

Moje prijašnje riječi tek se podudaraju s vašim mislima,
koje ih mogu dalje tumačiti; ja samo kažem da su
stvari čudno izvedene. Macbeth je požalio
dobrostivoga Duncana; bogme, taj je bio mrtav;
a junačina Banquo prekasno se šetao; njega je,
možete reći, ako hoćete, ubio Fleance,
jer Fleance je pobjegao. Ljudi se ne smiju
prekasno šetati. Tko može ne pomisliti, kako je
čudovišno bilo Malcolmu, i Donalbainu, ubiti
svoga dobrostivoga oca? Prokleta djelo!
Kako je to ožalostilo Macbetha! Nije li on smjesta,
od savjesne srdžbe, rasporio ona dva zlikovca,
koji su bili robovi pića i sužnji sna?
Nije li to plemenito učinjeno? Da, mudro također;

10

jer bi rasrdilo svaku živu dušu da čuje
te ljude kako to poriču. Tako da je on, kažem,
dobro izveo sve te stvari; i doista mislim,
kad bi on Duncanove sinove imao pod ključem —
kao što ih, budi volja s nebesa, ne će imati — naučili bi
što znači ubiti oca; a to bi sigurno i Fleance. 20
Ali, mir! Jer zbog otvorena govora, i zato što nije
bio nazočan na silnikovoj gozbi, kako čujem,
Macduff živi u nemilosti. Gospodine, znate li
reći gdje se sklonio?

VELMOŽA

Duncanov sin, kojemu je
ovaj silnik prigrabio pravo po rođenju,
živi na engleskom dvoru; i primio ga je
onaj najpobožniji Eduard s takvom milosti
da nesklonost sudbine ništa nije oduzela
od njegova visokog štovanja. Onamo je Macduff
otišao moliti svetoga kralja, da s njegovom potporom 30
potaknu Northumberlanda, i ratobornog Siwarda;
tako da, uz njihovu pomoć — ako Onaj odozgora
odobri taj posao — možemo ponovno podariti
našim stolovima hranu, i san našim noćima,
osloboditi naša slavlja i gozbe krvavih noževa,
iskazivati vjerno podaništvo, i primati časti
u slobodi, sve za čim sada čeznemo. I to je izvješće
tako razdražilo kralja da se priprema za nekakav
ratni pohod.

LENNOX

Je li poslao po Macduffa?

VELMOŽA

Poslao je; i na njegovo odlučno: »Gospodine, ja ne«, 40
natmureni ti glasnik okrene leđa, i prohunjka,

kao da bi rekao: »Požalit ćete vi čas koji me unazađuje s tim odgovorom.«

LENNOX

I to bi ga doista moglo upozoriti na oprez, da održava najveći razmak što mu ga mudrost može pružiti. Neka neki sveti anđeo poleti do engleskoga dvora, i objavi vijest dok on ne dođe, da se brzi blagoslov može uskoro vratiti u ovu zemlju što se pati pod prokletom rukom!

VELMOŽA

Poslat ću svoje molitve s njim.

(Izlaze.)

ČETVRTI ČIN

PRVI PRIZOR

Špilja. U sredini kotao koji vrije.
(*Grmljavina. Ulaze tri vještice.*)

PRVA VJEŠTICA

Triput je prugasti mačak mijauknuo.

DRUGA VJEŠTICA

Triput, i još jednom, jež je zacvilio.

TREĆA VJEŠTICA

Harpija²³ kriči: »Vrijeme je, vrijeme je.«

PRVA VJEŠTICA

Okolo naokolo kotla gacajte;
unutra otrovana crijeva bacajte. —
Krastačo, ispod hladna kama
trideset jedan dan i noć sama
otrov izlučuješ, u znoju dok spiješ,
ti prva u loncu začaranom vriješ.

SVE TRI

Množi jade, množi čari;
gori, ognju; kotle, vari.

10

23 Zao duh, biće iz grčke mitologije; pola djevojka, pola ptica grabežljivica.

DRUGA VJEŠTICA

Odrezak od jedne močvarne zmije
neka se u kotlu kuha i vrije;
od žabljeg prsta, oka daždevnjaka,
od psećeg jezika, šišmiševih dlaka;
od gujinih rašalja, sljepićeva očnjaka,
od gušterove noge, od krila noćnjaka;
za golemu nevolju moćne čari,
paklenu čorbu kuhaj i vari.

SVE TRI

Množi jade, množi čari;
gori, ognju; kotle, vari.

20

TREĆA VJEŠTICA

Zmajске lјuske, zubi vućji;
vještice mumije; ralje i želuci
morskih pasa iz poharane dubine;
kukutin korijen iskopan za tmine;
jetra od žudije bezbožnika;
jarčeva žuč; od tise cjepika,
rezana kad je mjesečeva pomrčina;
Turčinov nos, usne od Tatarina;
prst zadavljena novorođenčeta,
koje je rodila u jarku drolja,
da ljepljiva i gusta kaša grolja;
još dodaj tigrov drob na koncu:
to su sastojci u našem loncu.

30

SVE TRI

Množi jade, množi čari;
gori, ognju; kotle, vari.

DRUGA VJEŠTICA

Pavijanovom krvi sve to rashladi:
tako se krjepka čarolija radi.

(Ulaze Hekata i druge tri vještice.)

HEKATA

Oh, vrlo dobro! Hvala vam na trudu,
dijelit ćete dobit, nije zaludu.

40

A sad oko kotla kolo stvarajte,
sa zlodusima se kao vile karajte,
što ste ubacile, sve to čarajte.

(Glazba i pjesma: »Crni dusi«, itd.)

(Izlaze Hekata i druge tri vještice.)

DRUGA VJEŠTICA

Nešto me u palcu žiga,
stiže neka huda briga. —

(Kucanje.)

Otvori se, bravo;
tko god kuca, zdravo!

(Ulazi Macbeth.)

MACBETH

Kako je, vi tajne, crne i ponoćne vještice!
Što to djelate?

SVE TRI

Djelo koje nema imena.

MACBETH

Zaklinjem vas onim što same ispovijedate,
kako god došle do toga znanja, odgovorite mi.
Makar odriješile vjetrove, i pustile ih da se bore

50

protiv crkava; makar zapjenjeni valovi
uništiti i progutali sve što plovi; makar sabljasto
žito pleglo, i drveće popadalo na zemlju;
makar se dvorci srušili na glavu čuvarima;
makar palače i piramide prignule vrhove
do svojih temelja; makar se blago
prirodnih klica pobrkalo sve skupa,
sve dok se uništenju ne zgadi, odgovorite mi
što vas pitam.

60

PRVA VJEŠTICA

Govori.

DRUGA VJEŠTICA

Pitaj.

TREĆA VJEŠTICA

Odgovorit ćemo.

PRVA VJEŠTICA

Reci, bi li to radije čuo iz naših usta,
ili od naših gospodara?

MACBETH

Pozovite ih; da ih vidim.

PRVA VJEŠTICA

Ulij krvi od krmače, koja je devetero okotila
i sve ih požderala; masti koja se potila
s ubojičinih vješala, ubaci u plamen.

SVE TRI

Dodi, s visine ili iz nizine,
pokaži sebe i svoje vještine.

(Grmljavina. Prva utvara, glava pod kacigom.)

MACBETH

Reci mi, neznana silo —

PRVA VJEŠTICA

On zna tvoje misli;
čuj njegov govor, ali ništa ti ne pisni. 70

PRVA UTVARA

Macbethe! Macbethe! Macbethe! Čuvaj se Macduffa;
Čuvaj se tana od Fifea. — Otpusti me. — Dosta je.
(*Propadne u zemlju.*)

MACBETH

Tko god ti bio, hvala za dobro upozorenje;
točno si pogodio moj strah. — Ali još jednu riječ —

PRVA VJEŠTICA

Taj ne podnosi zapovijedi. Evo još jednoga,
on je moćniji nego prvi.
(*Grmljavina. Druga utvara, krvavo dijete.*)

DRUGA UTVARA

Macbethe! Macbethe! Macbethe!

MACBETH

I da imam tri uha, slušao bih te.

DRUGA UTVARA

Smij se da se narugaš ljudskoj moći; i budi
krvav, i drzak, i hrabar, jer Macbethu ne nahudi 80
nitko rođen od žene.
(*Propadne u zemlju.*)

MACBETH

Onda živi, Macduffe! Što da se tebe bojim?
Ali ću ipak to jamstvo dvostruko zajamčiti,
i uzeti zadužnicu od sudbine: ti ne ćeš živjeti;
da mogu strahu blijeda srca reći da laže,
i spavati usprkos grmljavini.

*(Grmljavina. Treća utvara, okrunjeno dijete, s granom
drveta u ruci.)*

Što je ovo,
kad ustaje kao izdanak nekoga kralja;
i nosi na svom djetinjem čelu krug
i vrhunac vlasti?

SVE TRI

Slušaj, ali mu nemoj govoriti.

TREĆA UTVARA

Budi lavlje ćudi, ohol, za te brige nema
tko se ljuti, tko bjesni, gdje se urota sprema;
Macbeth je nepobjediv, sve dok protiv njega
ne dođe na visoki Dunsinane, navrh brijega,
velika Birnamska šuma.

(Propadne u zemlju.)

90

MACBETH

To nikada ne će biti;
tko može nagnati šumu, drveću zapovjediti
da izglavi korijen iz zemlje? Miloglasne priče!
Dobro! Nemoj ustajati, mrtvi odmetniče,
dok Birnamska šuma ne ustane; a naš uzdignuti
Macbeth će doživjeti prirodni rok, i vremenu povrnuti
svoj dah, po zakonu smrti. — Ipak srce mi bije
da dozna jednu stvar: recite mi — ako vam smije

100

umijeće toliko reći — hoće li ikad Banquov izdanak
vladati u ovome kraljevstvu?

SVE TRI

Ne traži da doznaš više.

MACBETH

Morate mi udovoljiti; uskratite mi ovo,
i vječno prokletstvo na vas palo! Dajte mi da znam! —
Zašto tone taj kotao? I kakvi su to zvuci?

(Čuju se oboe.)

PRVA VJEŠTICA

Pokažite se!

DRUGA VJEŠTICA

Pokažite se!

TREĆA VJEŠTICA

Pokažite se!

SVE TRI

Pokažite se očima, a srce mu smutite;
dođite kao sjene, i tako se otputite.

110

*(Pokazuje se osam kraljeva, posljednji sa zrcalom u ruci;
za njima Banquov duh.)*

MACBETH

Ti previše sličiš na Banquova duha; dolje!
Tvoja mi kruna žeže očne jabučice; a tvoje su vlasi,
ti drugi sa zlatopasim čelom, kao u prvoga;
treći je poput prethodnoga. — Prljave vještice!
Zašto mi to pokazujete? — Četvrti? Iskočite, oči!
Što! Hoće li se povorka protegnuti do sudnje trublje?

Još jedan? Sedmi? Ne želim ih više vidjeti;
a ipak se osmi pojavljuje, i nosi zrcalo,
koje mi pokazuje još mnogo njih; i vidim neke 120
što nose dvostruke jabuke i trostruka žezla.²⁴
Užasan prizor! Sad vidim, to je istina; jer mi se
smiješi Banquo, a kosa mu slijepljena krvlju,
i upire prstom u njih kao u svoje. — Što! Je li
to tako?

PRVA VJEŠTICA

Da, gospodine, sve je to tako; ali koji
razlog je da Macbeth sav zapanjen stoji? —
Idemo, sestre, dušu mu osnažimo,
najbolje mu od naših slasti pokažimo.
Zrak ću začarati da glazbu rodi,
dok vaše čarobno kolo se vodi; 130
da veliki kralj rekne, blag u licu:
dužno smo mu poželjele dobrodošlicu.
(Glazba. Vještice plešu i iščekuju.)

MACBETH

Gdje su? Otišle? — Neka ovaj pogubni sat
zauvijek ostane proklet u kalendaru! —
Uđite, vi izvana!
(Ulazi Lennox.)

LENNOX

Što želi vaša milost?

MACBETH

Jeste li vidjeli sestre sudenice?

²⁴ Daleko proročanstvo; tek je u Shakespeareovo doba škotska obitelj Stuart vladala trima kraljevstvima: škotskim, engleskim i irskim; dvostruka jabuka odnosi se na dvostruku krunidbu Jakova VI. — u Sconeu i Westminsteru.

LENNOX

Nisam, gospodaru.

MACBETH

Zar nisu kraj vas prošle?

LENNOX

Nisu; doista, gospodaru.

MACBETH

Okužen bio zrak na kojemu jašu;
i prokleti svi koji njima vjeruju! — Čuo sam
konjski topot; tko je to stigao?

140

LENNOX

To su dvojica-trojica, gospodaru, donose vam glas,
Macduff je pobjegao u Englesku.

MACBETH

Pobjegao u Englesku?

LENNOX

Da, dobri gospodaru.

MACBETH (*za se*)

O vrijeme, ti pretječeš moje strahovite pothvate;
hitra se nakana nikad ne dostigne, osim
ako čin ne ide s njom. Od ovoga časa,
sami prvenci moga srca bit će prvenci
moje ruke. Te upravo sada, da bih svoje misli
okrunio djelom, neka se smisli i učini
ovo: Macduffov ću dvorac napasti;
zauzet ću Fife; predat ću oštrici mača
njegovu ženu, njegova čeda, i sve nesretne duše
što za njim slijede u lozi. To nije luđačko hvastanje;

150

učinit ću to djelo, prije nego se nakana ohladi;
ali dosta je prikaza. — Gdje su ta gospoda?
Idemo, vodite me gdje su oni.

(Izlaze.)

DRUGI PRIZOR

Fife. Soba u Macduffovu dvorcu.

(Ulaze lady Macduff, njezin nejak sin i Ross.)

LADY MACDUFF

Što je učinio, da je zbog toga pobjegao iz zemlje?

ROSS

Morate imati strpljenja, gospo.

LADY MACDUFF

On ga nimalo nije imao;
njegov bijeg je bio ludost; kada to ne čine djela,
naši strahovi od nas tvore izdajice.

ROSS

Vi ne znate,
je li to bila njegova mudrost, ili njegov strah.

LADY MACDUFF

Mudrost! Napustiti ženu, napustiti svoja čeda,
svoj gospodski dom, i svoje posjede, u mjestu
iz kojega sam bježi? On nas ne voli;
nedostaje mu prirodne osjećajnosti; jer jadni palčić,
najsicušniji među pticama, i on će se boriti,
kad mu je mladunčad u gnijezdu, protiv sove.
Sve je to strah, i ništa nije ljubav;

10

a jednako je malo mudrosti, gdje se bijeg
protivi svakom razumu.

ROSS

Najdraža moja rođakinjo,
molim vas, urazumite se; ali, glede vašeg muža,
on je plemenit, mudar, razborit, i najbolje poznaje
hirovitost ovoga doba. Ne usuđujem se dalje govoriti;
ali okrutna su vremena, kad bivamo izdajicama,
a sami ne znamo da to jesmo; kad se držimo glasina
i nečega se bojimo, ali ne znamo čega se bojimo, 20
nego plutamo na divljem i silovitome moru
u svakom smjeru, i gibamo se — Opraštam se s vama;
ne ću dugo izbivati, nego ću opet biti ovdje.
Kad je najgore, stvari moraju prestati, ili se inače
popeti gdje su prije bile. — Krasni moj rođače,
neka vas prati blagoslov!

LADY MACDUFF

On ima oca, a ipak je bez oca.

ROSS

Tolika sam budala; ako dulje ostanem,
bit će meni na sramotu, a vama na neugodu;
smjesta se opraštam.

(Izlazi.)

LADY MACDUFF

Momče, tvoj otac je mrtav; 30
i što ćeš sada činiti; kako ćeš živjeti?

SIN

Kako ptice žive, majko.

LADY MACDUFF

Što, od crvi i muha?

SIN

Od onoga što nađem, mislim; pa tako one čine.

LADY MACDUFF

Uboga ptico! Ti se ne bi plašio mreže,
ni lijepka, ni klopke, ni zamke.

SIN

Zašto bih se plašio,
majko? To se ne postavlja za uboge ptice.
Moj otac nije mrtav, što god vi kazali.

LADY MACDUFF

Jest, on je mrtav; kako ćeš doći do drugog oca?

SIN

Ne, kako ćete vi doći do drugog muža?

LADY MACDUFF

Pa, mogu ih kupiti dvadeset na svakoj tržnici.

40

SIN

Onda ćete ih kupiti da biste ih preprodavali.

LADY MACDUFF

Ti govoriš sve što ti je na pameti; a, vjere mi, imaš dosta
pameti za svoju dob.

SIN

Je li moj otac bio izdajica, majko?

LADY MACDUFF

Da, to je bio.

SIN

Tko je izdajica?

LADY MACDUFF

Pa, onaj koji se zakune i slaže.

SIN

A budu li izdajice svi koji tako čine?

LADY MACDUFF

Tko god tako čini, taj je izdajica, moraju ga objesiti.

50

SIN

A moraju li objesiti sve one koji se zakunu i slažu?

LADY MACDUFF

Sve dojednoga.

SIN

Tko ih mora objesiti?

LADY MACDUFF

Pa, čestiti ljudi.

SIN

Onda su lažljivci i krivokletnici budale; jer lažljivaca i krivokletnika ima dovoljno da potuku čestite ljude, i da ih povješaju.

LADY MACDUFF

Bog ti pomogao, jedno majmunče! Ali kako ćeš doći do drugog oca?

SIN

Da je on mrtav, vi biste za njim plakali; ako ne biste plakali, to bi bio dobar znak da ću uskoro dobiti novog oca.

LADY MACDUFF

Jadno čavrljalo, kako ti govoriš!

(Ulazi glasnik.)

GLASNIK

Blagoslov s vama, lijepa gospo! Vi me ne poznajete,
premda sam ja savršeno upoznat s vašim časnim položajem.
Bojim se, neka vam opasnost izbliza prijete;
ako hoćete poslušati savjet priprosta čovjeka,
nemojte da vas ovdje zateknu; odlazite, sa svojom nejačadi.
Previše sam surov, čini mi se, što vas ovako strašim;
ali postupiti gore s vama bila bi grozna okrutnost,
koja je preblizu vašoj osobi. Nebesa vas čuvala!
Ne usuđujem se duže ostati.

70

(Izlazi.)

LADY MACDUFF

Kamo bih bježala?

Nikakvo zlo nisam učinila. Ali se spominjem sada,
ja sam na ovome zemnom svijetu, gdje je često pohvalno
činiti zlo; činiti dobro, katkada se
računa kao opasna ludost; zašto se onda, jao,
utječem toj ženskoj obrani, da bih rekla:
Nikakvo zlo nisam učinila? Kakva su to lica?

(Ulaze ubojice.)

UBOJICA

Gdje je vaš muž?

LADY MACDUFF

Nadam se, ni na jednom toliko bezbožnu mjestu,
gdje bi ga takav kao ti mogao naći.

80

UBOJICA

On je izdajica.

SIN

Ti lažeš, nitkove jedan čupavi!

UBOJICA

Što je, jajašce!

Izdajnička mrijesti!

(Probode ga.)

SIN

Ubio me je, majko;

bježite, molim vas!

(Umre.)

(Izlazi lady Macduff, vičući »Umorstvo!«; za njom hitaju ubojice.)

TREĆI PRIZOR

Engleska. Ispred kraljevskoga dvorca.

(Ulaze Malcolm i Macduff.)

MALCOLM

Potražimo kakvu samotnu hladovinu, i ondje
isplačimo svoje žalosne grudi.

MACDUFF

Radije stisnimo
smrtonosni mač; i kao junaci isprismo se
nad palom rodnom grudom. Svako novo jutro,
nove udovice nariču, nova siročad plače;
novi jadi udaraju u lice nebesa koja ječe

kao da suosjećaju sa Škotskom, i vrište jednakim krikom boli.

MALCOLM

Što povjerujem, to ću ožaliti;
što doznam, to ću povjerovati; i što mogu ispraviti,
čim nađem prijateljsko vrijeme, to ću ispraviti. 10
Što ste ispričali, to može biti tako, možda.
Taj silnik, čije samo ime oprišti naše jezike,
nekoć se mislilo da je čestit; vi ste ga jako ljubili;
još vas nije dotaknuo. Ja sam mlad, ali preko mene
možete nešto zaslužiti kod njega, a mudrost je
žrtvovati slabo, jadno, nevino janje,
da se umiri srdito božanstvo.

MACDUFF

Ja nisam izdajica.

MALCOLM

Ali Macbeth jest.
Dobra i krjeposna narav može ustuknuti
pred carskom zapovijedi. Ali, molit ću vaš oprost; 20
moje misli ne mogu promijeniti to što vi jeste;
anđeli su i dalje sjajni, premda je najsjajniji pao;²⁵
i kad bi sve gnusobe poprimile lice milosti, ipak bi
milost i dalje tako izgledala.

MACDUFF

Izgubio sam svaku nadu.

MALCOLM

Možda upravo ondje gdje sam ja našao svoje sumnje.
Zašto ste ostavili nezaštićenu ženu i dijete —
te dragocjene poticaje, te jake sponje ljubavi —

25 Lucifer, koji se pobunio protiv Boga i pao u pakao.

bez oprostaja? Molim vas, ne dopustite da moja
sumnjičenja budu vaša sramota, nego moja
sigurnost; vi možete s pravom biti pravedni,
što god ja mislio. 30

MACDUFF

Krvári, krvári, jadna domovino!
Velika tiranijo, položi čvrsto svoj temelj,
jer se dobrota ne usuđuje da te obuzda; kiti se otimačinom;
naslov je potvrđen! — Ostaj zdravo, gospodaru;
ne bih bio nitkov kakav ti misliš da jesam
ni za sva prostranstva što su u silnikovu stisku,
i bogati Istok povrh toga.

MALCOLM

Ne budite uvrijeđeni;
ne govorim kao da sam u bezuvjetnu strahu od vas;
mislim da naša domovina tone pod jarmom;
ona plače, krvari; i svaki dan se nova posjekotina
dodaje njezinim ranama; mislim, osim toga, 40
bilo bi rukû koje bi se digle za moje pravo;
i ovdje, od milostivoga kralja Engleske, imam ponudu
nekoliko dobrih tisuća; ali, unatoč svemu tomu,
kada stanem nogom na silnikovu glavu,
ili je ponesem na svome maču, moja će jadna domovina
ipak imati više poroka nego što ih je imala prije,
više će patiti, i na više različitih načina nego ikada,
zbog onoga tko bude nasljednik.

MACDUFF

Tko bi to trebao biti?

MALCOLM

Mislim na sama sebe; u mene su, to znam, 50
tako ucijepljene sve pojedinosti poroka, da će,

kad se one rastvore, crni Macbeth izgledati
čist kao snijeg; a jedna će država njega
procjenjivati kao janje, kad se usporedi s mojim
bezgraničnim opačinama.

MACDUFF

Ne može se ni u legijama
užasnoga pakla naći prokletiji vrag u zlu,
da bi nadvisio Macbetha.

MALCOLM

Dopuštam da je on krvav,
bludan, pohlepan, himben, prijevaran, nagao,
zloban, da miriše po svakom grijehu koji nosi
neko ime; ali nema dna, nikakva dna,
mojoj pohoti; vaše žene, vaše kćeri, vaše
časne gospođe, i vaše sluškinje, ne bi mogle napuniti
bunar moje putenosti; i moja bi želja svladala
sve zapreke suzdržljivosti koje bi se usprotivile
mojoj požudi; bolje i Macbeth, nego da
takav čovjek kraljuje.

60

MACDUFF

Neograničavana neumjerenost
u ljudskoj naravi je tiranija; ona je bivala uzrokom
što se prerano praznilo sretno prijestolje, i što je pao
mnogi kralj. Ali nemojte se ipak bojati
preuzeti na sebe ono što je vaše; možete se potajno
odavati svojim užicima u pustom izobilju,
a opet izgledati trijezno — tako možete varati svijet;
imamo dostatno voljnih gospa; ne može biti
takav strvinar u vama, da bi ih toliko požderao
koliko ih se želi posvetiti veličini, kad u nje nađu
takvo nagnuće.

70

MALCOLM

Osim toga, u najgoroj
mojoj zloćudnoj sklonosti raste takva
neutaživa pohlepnost, da bih ja, kad bih bio kralj,
sjekao plemiće radi njihovih posjeda;
od jednoga bih poželio dragulje, od drugoga kuću; 80
a što bih više imao, to bi bivalo poput umaka
da još više gladnim; tako bih smišljao
nepravedne sporove protiv dobrih i odanih,
uništavajući ih radi bogaćenja.

MACDUFF

Dublje prodire
ta pohlepnost, ona raste s pogubnijim korijenom
negoli putenost što priliči ljetu; i ona je bivala
mačem naših pobijenih kraljeva; ipak se ne bojte;
Škotska ima na pretek da zasiti vaše strasti
samim onim što je vaše. Svi su ti poroci podnošljivi,
kad se odvagnu s vašim drugim vrlinama. 90

MALCOLM

Ali ja nemam nijedne; vrline što dolikuju kralju,
kao što su pravda, istina, umjerenost, stalnost,
darežljivost, ustrajnost, milosrđe, poniznost, revnost,
strpljivost, hrabrost, čvrstoća — od njih nema
u meni ni najmanjega traga; nego obilujem
svim raznolikostima svakoga pojedinog zločina,
izvedeći ih na mnogo načina. Ej, da imam moć,
ja bih prolio slatko mlijeko sloge u pakao,
doveo bih u nered sveopći mir, uništio
svako jedinstvo na zemlji.

MACDUFF

O Škotska! Škotska! 100

MALCOLM

Ako je takav čovjek dorastao vladati, recite;
takav sam kako sam rekao.

MACDUFF

Dorastao vladati?

Ne, ni živjeti! — O nevoljni moj narode!
Pod samozvanim silnikom s okrvavljenim žezlom,
kad ćeš opet vidjeti svoje sretne dane,
ako najzakonitiji izdanak tvoga prijestolja
stoji pod optužbom nakon vlastitoga isključenja,
i huli na svoj rod? Tvoj kraljevski je otac
bio najsvetiji kralj; kraljica, koja te je nosila,
češće je na svojim koljenima nego na nogama
umirala svaki proživljeni dan. Ostaj zbogom!
Ta zla što ih nabrajaš protiv sebe,
mene su prognala iz Škotske. — O srce moje,
tu je kraj tvojim nadama.

110

MALCOLM

Macduffe, taj plemeniti žar,

dijete čestitosti, izbrisao je iz moje duše
crne nedoumice, pomirio moje misli s tvojom
tvrdom vjernosti i časti. Đavolski me je Macbeth
mnogim takvim zamkama pokušavao podvrgnuti
svojoj moći, pa me oprezna mudrost odvlači
od preveć lakovjerne žurbe; ali Bog odozgo
neka posreduje između tebe i mene;
jer se upravo sad prepuštam tvojem vodstvu,
i opovrgavam vlastito ocrnjivanje; ovime se odričem
ljaga i pokuda koje sam na sebe bacao,
jer su strane mojoj naravi. Mene još nije
upoznala žena; nikad se nisam krivo zakleo;
jedva sam žudio i za onim što je bilo moje;

120

nijednom nisam pogazio vjeru; ne bih izdao
ni vruga njegovu bratu; i naslađujem se istinom
jednako kao životom; moja prva lažna riječ 130
bila je ta protiv mene. Ono što uistinu jesam,
na zapovijed je tebi, i mojoj jadnoj domovini;
tamo se, doista, prije tvog dolaska ovamo,
stari Siward, s deset tisuća ratobornih
ljudi, već u pripravnosti, spremao krenuti.
Sada ćemo skupa, i neka izgledi na uspjeh budu
poput našeg pravednoga spora. Zašto šutite?

MACDUFF

Takve dobrodošle i nedobrodošle stvari odjednom,
to je teško pomiriti.

(Ulazi liječnik.)

MALCOLM

Dobro, začas ćemo nastaviti.

Izlazi li kralj, molim vas? 140

LIJEČNIK

Da, gospodine; tu je gomila nevoljnih duša
koje čekaju da ih izliječi; njihova bolest nadjačava
silne napore struke; ali na njegov dodir,
takvu je svetost nebo podarilo njegovoj ruci,
oni odmah ozdrave.

MALCOLM

Hvala vam, doktore.

(Izlazi liječnik.)

MACDUFF

Na koju bolest misli?

MALCOLM

To se zove kraljeva boljka;²⁶
veoma čudesna je moć u tome dobrom kralju,
i često sam ga, otkada boravim ovdje u Engleskoj,
vidio gdje je primjenjuje. Kako se umoljava nebu,
to najbolje sam zna; ali čudno oboljele ljude, 150
sve natekle i čirave, koje je žalosno pogledati,
krajnju zdvojnost vidarskoga umijeća, on liječi
vješajući im oko vrata zlatnu kovanicu,
koju stavlja sa svetim molitvama; i govori se
da kraljevima koji će ga naslijediti on ostavlja
tu blagodat ozdravljivanja. Osim te neobične krjeposti,
on ima i nebeski dar proricanja; i različiti
blagoslovi prate njegovo prijestolje, koji govore
da je pun milosti.

(Ulazi Ross.)

MACDUFF

Vidite tko nam dolazi.

MALCOLM

Moj zemljak; ali ga još ne prepoznajem. 160

MACDUFF

Oduvijek plemeniti rođače, dobro došli ovamo.

MALCOLM

Sada ga znam. Dobri Bože, brzo ukloni
zapreke zbog kojih smo stranci!

ROSS

Amen, gospodine.

26 Skrofule; po legendi, njih su kralj Eduard Ispovjednik i njegovi potomci liječili dodirom.

MACDUFF

Stoji li Škotska gdje je stajala?

ROSS

Jao, jadna domovino!

Gotovo se plaši prepoznati samu sebe. Ne može se nazvati našom majkom, nego grobom; gdje se ništa, osim onoga tko ne zna ništa, nikad ne smiješi; gdje se uzdasi, i jecaji, i krici što paraju zrak, ispuštaju, ali se ne zapažaju; gdje žestoka bol izgleda kao svagdanja patnja; kad mrtvačko zvono breca, ondje se jedva pita za kim; a dobrim ljudima život uvene prije cvijeća za njihovom kapom, umiru prije nego se razbole.

170

MACDUFF

O izvješće, previše istančano, a ipak preistinito!

MALCOLM

Koja je najnovija nesreća?

ROSS

Ako je stara jedan sat, govorniku već zvižde; svaka minuta rađa novu.

MACDUFF

Kako je moja žena?

ROSS

Pa, dobro.

MACDUFF

A sva moja djeca?

ROSS

Također dobro.

MACDUFF

Onaj silnik nije nasrnuo na njihov mir?

ROSS

Nije; bili su doista u miru, kad sam ih ostavio.

MACDUFF

Ne budite škrti na riječima; kako stoje stvari? 180

ROSS

Kad sam ovamo stigao da vam prenesem vijesti, koje sam s tugom nosio, prosule se glasine o mnogim valjanim momcima koji su se pobunili; u njih sam posvjedočeno povjerovao to više što sam sâm vidio silnikovu vojsku u pokretu. Sad je vrijeme da se pomogne. Vaš pogled u Škotskoj stvarao bi vojnike, poticao bi naše žene na borbu, da stresu sa sebe ljute jade.

MALCOLM

Neka se utješe,
mi stižemo tamo. Dobrosvi engleski kralj
ustupio nam je dobrog Siwarda, i deset tisuća 190
ljudi; starijega i boljega vojnika ne može
kršćanski svijet proglasiti.

ROSS

Volio bih na tu utjehu
odgovoriti sličnom utjehom! Ali u mene su riječi
koje bi trebalo urlikati u pustinjskom zraku,
gdje ih sluh ne bi hvatao.

MACDUFF

Čega se one tiču?
Zajedničke stvari? Ili je to pojedinačna bol
što tišti jedne grudi?

ROSS

Nema čestite duše
koja u tome ne dijeli žalost, iako najveći dio
pripada samo vama.

MACDUFF

Ako je žalost moja,
nemojte mi je uskraćivati; hoću je brzo imati. 200

ROSS

Ne dajte da vam uši zauvijek prezru moj jezik,
koji će ih preplaviti najtužnijim zvukom
što su ga ikada čule.

MACDUFF

Ah, pogađam što je.

ROSS

Vaš dvorac je zaposjednut; vaša žena, i čeda,
divljački pobijeni; da se ispriča na koji način,
to bi bilo, na pokolj te umorene lanadi,
dodati vašu smrt.

MALCOLM

Milosrdna nebesa! —
Što, čovječe! Ne nabijajte klobuk žalosno na čelo;
dajte tuzi riječi; bol koja ne govori
šapće prepunom srcu i nagovara ga da pukne. 210

MACDUFF

I moju djecu?

ROSS

Ženu, djecu, sluge, sve
što se moglo naći.

MACDUFF

A ja sam morao biti daleko!
I moja žena je ubijena?

ROSS

Rekao sam.

MALCOLM

Ohrabrite se;
poslužimo se svojom velikom osvetom kao lijekom
da se izliječimo od te smrtonosne boli.

MACDUFF

On nema djece. — Sve moje mile i drage?
Jeste li rekli sve? — O pakleni jastrebe! — Sve?
Što, moju milu pilad, i njihovu majčicu,
u jednom divljem nasrtaju?

MALCOLM

Borite se s tim kao čovjek.

MACDUFF

Učinit ću tako;
ali to moram i oćutjeti kao čovjek;
ne mogu se ne spominjati da su bile neke stvari,
koje su mi bile najdragocjenije. — Je li nebo to gledalo,
a nije stalo na njihovu stranu? Grješni Macduffe!
Svi su oni posmicani zbog tebe. Opak kakav jesam,
nije im zbog njihovih krivica, nego zbog mojih,
pokolj pao na duše; upokojilo ih nebo sada!

220

MALCOLM

Neka to bude brus vašeg mača; neka se bol
prometne u srdžbu; ne otupljajte srce, razgnjevite ga.

MACDUFF

Oh, mogao bih glumiti ženu svojim očima, 230
i razmetati se jezikom. — Ali, blaga nebesa,
skratite svako odgađanje; čelom u čelo,
dovedite toga zloduha Škotske, i mene;
stavite ga na dohvat moga mača; ako umakne,
neka mu i nebesa proste!

MALCOLM

To su muževni zvuci.

Idemo, pođimo do kralja; naše snage su spremne;
ništa nam ne manjka nego da se oprostimo. Macbeth je
zreo da se strese, pa neka se Moći odozgo prihvate
svoga oruđa. Oboružajte se bodročću sa svih strana;
duga je noć koja nikad ne nađe dana. 240

(Izlaze.)

PETI ČIN

PRVI PRIZOR

Dunsinane. Soba u dvorcu.
(*Ulaze liječnik i dvorska gospođa.*)

LIJEČNIK

Dvije sam noći s vama bdio, ali ne mogu zapaziti nimalo istine u vašem izvješću. Kad je posljednji put hodala?

DVORSKA GOSPOĐA

Otkad je njegovo veličanstvo otišlo na bojno polje, vidala sam je kako ustaje iz postelje, zaogrće se kućnom haljinom, otključava škrinju, vadi papir, presavija ga, piše po njemu, čita ga, zatim ga pečati, i opet se vraća u postelju; ali cijelo to vrijeme u najtvrdem snu.

LIJEČNIK

Velik je poremećaj u ljudskoj prirodi, uživati istodobno blagodat sna, i obavljati poslove budnosti. U toj usnuloj radišnosti, osim njezina hodanja i drugih stvarnih postupaka, što ste je, u bilo koje doba, čuli da kaže?

DVORSKA GOSPOĐA

Ono, gospodine, što ne ću za njom ponoviti.

LIJEČNIK

To smijete, meni; i nadasve je uputno da to učinite.

DVORSKA GOSPOĐA

Ni vama, niti ikomu; jer nema svjedoka da potvrdi moje riječi.

(Ulazi lady Macbeth, sa svijećom.)

Pogledajte, dolazi ovamo. Upravo tako se ponaša; i, tako mi života, tvrdo usnula. Promatrajte je; pritajite se.

LIJEČNIK

Kako je došla do tog svjetla?

20

DVORSKA GOSPOĐA

Pa, stajalo je kraj nje; ona neprekidno ima svjetlo pokraj sebe; tako je zapovjedila.

LIJEČNIK

Vidite, oči su joj otvorene.

DVORSKA GOSPOĐA

Da, ali su zatvorene za osjet.

LIJEČNIK

Što to sada radi? Gledajte kako trlja ruke.

DVORSKA GOSPOĐA

To su njezine uobičajene kretnje, tako da izgleda kao da pere ruke. Znala sam je vidjeti kako to radi bez prekida po četvrt sata.

LADY MACBETH

Tu je ipak mrlja.

30

LIJEČNIK

Tiho, govori. Zapisat ću što od nje dopre, da jače potkrijepim svoje pamćenje.

LADY MACBETH

Nestani, prokleta mrljo! Nestani, kad kažem! — Jedan; dva; pa, onda je vrijeme da se to učini. — Pakao je mračan. — Fuj, gospodaru, fuj! Vojnik, a boji se? — Čega se imamo bojati ako tko dozna, kad nitko ne može pozvati našu vlast da polaže račune? — Ipak, tko bi pomislio da taj starac ima toliko krvi u sebi?

LIJEČNIK

Čujete li to?

LADY MACBETH

Tan od Fifea imao je ženu; gdje je ona u ovom trenu? — Što, zar ove ruke nikad ne će biti čiste? — Dosta je toga, gospodaru, dosta je toga; sve kvarite tim trzanjem.

LIJEČNIK

Odlazi, odlazi; doznao si što nisi smio doznati.

DVORSKA GOSPOĐA

Ona je rekla što nije smjela reći, u to sam sigurna; samo nebesa znadu što ona zna.

LADY MACBETH

Tu je još zapah krvi; svi miomirisi Arabije ne će nimirisati ovu malu ruku. Oh, oh, oh!

LIJEČNIK

Kakav je to uzdah! Srce je bolno obremenjeno.

50

DVORSKA GOSPOĐA

Ne bih imala takvo srce u grudima, za sva dostojanstva tijela.

LIJEČNIK

Dobro, dobro, dobro.

DVORSKA GOSPOĐA

Molite Boga da bude dobro, gospodine.

LIJEČNIK

Ova bolest je iznad mog umijeća; ipak, poznavao sam neke koji su u snu hodali, a umrli su svetom smrću u svojoj postelji.

LADY MACBETH

Operite ruke, obucite kućnu haljinu, ne budite tako blijedi. — Opet vam kažem, Banquo je pokopan; ne može izaći iz groba.

60

LIJEČNIK

Zar tako?

LADY MACBETH

U postelju, u postelju; kucaju na vrata. Idemo, idemo, idemo, idemo, dajte mi ruku. Što je učinjeno, ne može biti neučinjeno. U postelju, u postelju, u postelju.

(Izlazi.)

LIJEČNIK

Hoće li ona sada u postelju?

DVORSKA GOSPOĐA

Odmah.

LIJEČNIK

Ružna se šaputanja šire. Neprirodna djela rađaju neprirodne nevolje; okužene duše predat će svoje tajne gluhim jastucima. Njoj je potrebniji svećenik nego liječnik. — Bog, Bog nam svima oprostio! Pazite na nju; uklonite od nje sve što bi je moglo ozlijediti,

70

i stalno je držite na oku. — Tako, laku noć;
moju pamet je smutila, i zapanjila moj vid. Mislim,
ali ne usuđujem se govoriti.

DVORSKA GOSPOĐA

Laku noć, dobri doktore.

(Izlaze.)

DRUGI PRIZOR

Polje blizu Dunsinanea.

*(Ulaze, s bubnjevima i barjacima, Menteth, Cathness,
Angus, Lennox i vojnici.)*

MENTETH

Engleska vojska je blizu, predvode je Malcolm,
njegov ujak Siward, i dobri Macduff.

U njima gore osvete; jer bi njihovi bolni slučajevi
potaknuli na raskrvavljenu i jezovitu uzbunu
i usmrćena čovjeka.

ANGUS

Blizu Birnamske šume
s njima ćemo se valjda sresti; tim putom dolaze.

CATHNESS

Tko zna je li Donalbain sa svojim bratom?

LENNOX

Sigurno nije, gospodine. Ja imam popis
svega plemstva; tu je Siwardov sin,
i mnogi golobradi mladići, koji upravo sada
prolašavaju početak muževnosti.

10

MENTETH

Što radi onaj silnik?

CATHNESS

Snažno utvrđuje veliki Dunsinane. Jedni kažu da je poludio; drugi, koji ga manje mrze, to nazivaju junačkim bijesom; ali, jamačno, on ne može sapeti svoj poremećeni slučaj unutar pojasa stege.

ANGUS

Sada on osjeća
kako mu se tajna umorstva lijepe za ruke;
sada ga učestale pobune kore zbog vjerolomstva;
oni kojima zapovijeda miču se samo na zapovijed,
nimalo od ljubavi; sada osjeća da njegov naslov
labavo visi na njemu, kao haljina nekog diva
na patuljastom kradljivcu.

20

MENTETH

Tko će onda zamjeriti
njegovim izmučenim osjetilima što ustuknuju i trzaju se,
kad sve što je u njemu osuđuje samo sebe
zato što je ondje?

CATHNESS

Dobro; stupajmo dalje,
da iskažemo poslušnost gdje je uistinu dugujemo;
sastanimo se s lijekom ove oboljele države;
i s njim prolijmo, za očišćenje naše domovine,
svaku svoju kap.

LENNOX

Ili koliko je potrebno

da se orosi kraljevski cvijet, a poplavi korov.
Krenimo stupajući prema Birnamu.

(Izlaze, stupajući.)

TREĆI PRIZOR

Dunsinane. Soba u dvorcu.

(Ulaze Macbeth, liječnik i pratnja.)

MACBETH

Ne donosite mi više izvješća; neka svi pobjegnu;
dok se Birnamska šuma ne premjesti na Dunsinane,
ja ne mogu trunuti od straha. Što je taj dječak Malcolm?
Nije li njega rodila žena? Dusi koji znaju
sva smrtnička zbivanja, ovako su o meni kazali:
»Ne boj se, Macbethe; nijedan čovjek rođen od žene
nikada ne će tebe nadjačati.« — Onda bježite,
nevjerni tanovi, i združite se s engleskim epikurejcima;²⁷
razum što me vodi, i srce kojem dajem maha,
nikad ne će klonuti od sumnje, ni zadrhtati od straha.

10

(Ulazi sluga.)

Vrag te prokleta pocrnio, bljedolika protuho!
Gdje si poprimio taj gušći izgled?

SLUGA

Deset je tisuća —

MACBETH

Gusaka, lupežu?

SLUGA

Vojnika, gospodaru.

²⁷ Mekušci sklone tjelesnim užicima.

MACBETH

Idi, izbodi svoje lice, i porumeni taj strah,
 dječaće ljljanove jetre.²⁸ Kakvih vojnika, ludo?
 Umrla ti duša, ti tvoji laneni obrazi
 savjetnici su straha. Kakvih vojnika, lice
 od sirutke?

SLUGA

Engleskih snaga, s vašim dopuštenjem.

MACBETH

Nosi to lice odavde.

(Izlazi sluga.)

Seytone! Srce me boli

kad pogledam — Seytone, kad kažem! Taj će me udar 20
 zauvijek ustoličiti, ili me sada svrgnuti sa sijela.
 Dovoljno sam dugo živio; moj životni put
 stigao je do svelosti, požutio kao list;
 a ono što bi trebalo pratiti starost, kao
 čast, ljubav, poslušnost, jata prijatelja,
 tomu se ne smijem nadati; nego umjesto njih,
 kletve, ne glasne, ali duboke, čast na jeziku,
 dah što bi ga jedno srce rado uskratilo,
 ali se ne usuđuje. Seytone!

(Ulazi Seyton.)

SEYTON

Što je vaša milostiva želja?

MACBETH

Što je još novo? 30

28 Beskrvna jetra; smatrala se pomanjkanjem hrabrosti.

SEYTON

Sve je potvrđeno, gospodaru, što je bilo objavljeno.

MACBETH

Borit ću se, dok mi s kostiju ne sasijeku meso.
Daj mi oklop.

SEYTON

Još nije potreban.

MACBETH

Ja ću ga navući.
Izašalji više konjanika, neka pretraže okolicu;
povješaj one koji govore o strahu. Daj mi taj oklop. —

(Izlazi Seyton.)

Kako tvoja bolesnica, doktore?

LIJEČNIK

Nije tako bolesna, gospodaru,
koliko je smućena od tlapnja što se nagusto javljaju,
i ne daju joj počinuti.

MACBETH

Izliječi je od toga;
zar ne možeš ništa pružiti oboljelu duhu,
iščupati iz pamćenja ukorijenjeni čemer,
izbrisati nevolje zapisane u mozgu,
i nekim blagim protuotrovom što donosi zaborav
očistiti začepljena njedra od te pogibeljne tvari
što pritišće srce?

40

LIJEČNIK

U takvim slučajevima
bolesnik mora sam sebi pružiti lijek.

MACBETH

Baci ljekarije psima; ja nikakvu ne želim. —

(Ponovno ulazi Seyton, s oklopom.)

Idemo, navuci mi oklop; daj mi moju palicu. —

Seytone, izašalji — Doktore, tanovi mi bježe. —

Idemo, gospodine, požuri se. — Ako bi mogao, doktore, 50

ispitati mokraču moje zemlje, naći joj bolest,

i pročititi je do krjepka prijašnjega zdravlja,

ja bih ti pljeskao sve dok se ne vrati jeka,

koja bi opet pljeskala. — Skini to, kad kažem! —

Kakva bi rabarbara, sena, ili kakav lijek za čišćenje,

mogli protjerati te Engleze odavde? — Čuješ li o njima?

LIJEČNIK

Da, dobri gospodaru; zbog vaših kraljevskih priprema
čujemo ponešto.

MACBETH

Donesi to za mnom. —

Ne moram se bojati smrti ni uništenja,

dok Birnamska šuma ne dođe do Dunsinanea. 60

(Izlazi.)

LIJEČNIK *(za se)*

Od Dunsinanea da sam daleko i siguran samo,

teško bi me zarada opet dovukla amo.

(Izlaze.)

ČETVRTI PRIZOR

Okolica Dunsinanea. Šuma na vidiku.

(Ulaze, s bubnjevima i barjacima, Malcolm, Siward, Siwardov sin, Macduff, Menteth, Cathness, Angus, Lennox, Ross, i vojnici koji stupaju.)

MALCOLM

Rodaci, nadam se da su na dohvat ruke dani
kad će nam ložnice biti sigurne.

MENTETH

U to nimalo ne sumnjamo.

SIWARD

Koja je to šuma pred nama?

MENTETH

Birnamska šuma.

MALCOLM

Neka svaki vojnik odsiječe za sebe granu,
i nosi je ispred sebe; time ćemo prikriti
brojno stanje naših snaga, i navesti uhode
da pogriješe u izvješću o nama.

ČASNIK

Bit će učinjeno.

SIWARD

Ne doznajemo drugo nego da samosvjesni silnik
i dalje boravi u Dunsinaneu, i da će nam dopustiti
da opsjednemo dvorac.

MALCOLM

To je njegova glavna nada; 10
 jer gdje god ima prilike da se umakne,
 malo i veliko se odmetnulo od njega,
 i nitko mu ne služi osim prisiljenih ljudi,
 a i njihova su srca drugdje.

MACDUFF

Naša točna prosudba
 neka pričekava ishod bitke, a mi pokažimo
 ratničku vještinu na djelu.

SIWARD

Bliži se vrijeme
 koje će nas s dužnom odlučnošću nagnati da znamo
 što ćemo reći da imamo, a što doista posjedujemo.
 Misli mogu nagađati, i nesigurne nade buditi,
 ali o stalnom ishodu udarci moraju presuditi; 20
 prema tomu usmjerimo rat.
(Izlaze, stupajući.)

PETI PRIZOR

Dunsinane. U dvorištu dvorca.
*(Ulaze, s bubnjevima i barjacima, Macbeth, Seyton i
 vojnici.)*

MACBETH

Izvjestite naše stjegove na vanjske zidine;
 i dalje je povika: »Dolaze!« Snaga našeg dvorca
 prijezirno će se nasmijati opsadi; neka tu leže,
 dok ih gladovanje i groznica ne pojedu. Da se nisu

nakljukali onih koji bi trebali biti naši,
 mogli bismo ih prkosno dočekati, bradom u bradu,
 i potući ih da se vrate kući. Kakvi su to glasovi?

(Ženski krici iznutra.)

SEYTON

To su ženski krici, dobri gospodaru.

(Izlazi.)

MACBETH

Gotovo sam zaboravio okus straha.
 Bilo je doba kad bi se moja osjetila sledila
 čujućí noćni vrisak; a kosa na glavi
 od jezive bi se priče dizala, i micala, kao da
 u njoj ima života. Nagutao sam se užasa do sita;
 grozota, prisna s mojim krvoločnim mislima,
 ne može me više nagnati da se trzam.

(Ponovno ulazi Seyton.)

Zbog čega su

bili ti krici?

10

SEYTON

Kraljica je, gospodaru moj, mrtva.

MACBETH

Morala je umrijeti poslije ovoga.
 Moglo je biti vremena za takvu riječ. —
 Sutra, i sutra, i sutra, sitnim korakom
 gmiže iz dana u dan, do posljednjega sloga
 ubilježenog vremena; i sva naša jučer
 posvijetlila su budalama put u prašnu smrt.
 Zgasni, zgasni, kratka svijećo!
 Život je samo lutajuća sjena; bijedan glumac

20

što se šepiri i uzrujava na pozornici svoj sat,
a zatim se o njemu više ne čuje; to je bajka
koju kazuje mahnitac, puna vike i pomame,
a ne znači ništa.

(Ulazi glasnik.)

Ti se dolaziš poslužiti
svojim jezikom; tvoja priča, brzo.

GLASNIK

Milostivi gospodaru, morao bih izvijestiti
o onome što kažem da sam vidio, ali ne znam
kako to učiniti.

30

MACBETH

Dobro, kaži, gospodine.

GLASNIK

Dok sam stajao na straži na brijegu, pogledam
prema Birnamu, i odjednom, učini mi se,
šuma se počela micati.

MACBETH

Lažljivče, i robe!

GLASNIK

Neka podnesem vašu srdžbu, ako ne bude tako.
Duž one tri milje možete je vidjeti kako dolazi;
kažem, šumarak koji se miče.

MACBETH

Ako govoriš laž,
o prvom ćeš drvetu visjeti živ, sve dok te
glad ne osuši; ako je tvoj govor istinit,
ne hajem ako to isto ti meni učiniš. —

40

Ja obuzdamam odlučnost; i počinjem sumnjati
o dvosmislicama onoga zloduha koji laže
kao da je istina: »Ne boj se, dok Birnamska šuma
ne dođe do Dunsinanea«; a sada šuma dolazi
prema Dunsinaneu. — Na oružje, na oružje, i van! —
Ako izađe na vidjelo to što ovaj tvrdi,
nema ni bijega odavde, ni ostanka ovdje.
Počinje me umarati sunce, i želio bih da se
sad uruši ustroj svijeta. — Nek zvoni zvono
na uzbunu! — Dođi, propasti; puhnite, vjetri!
Barem ćemo s oklopom na ramenima mrijeti.
(*Izlaze.*)

50

ŠESTI PRIZOR

Ravnica ispred Dunsinanea.

(*Ulaze, s bubnjevima i barjacima, Malcolm, stari Siward, Macduff, itd., te njihova vojska s granama.*)

MALCOLM

Sad smo dosta blizu; bacite lisnate zaslone,
i pokažite se kakvi jeste. — Vi ćete, vrlo ujače,
s mojim rođakom, s plemenitim svojim sinom,
voditi naše prve postrojbe; a vrlo Macduff,
i mi, na sebe ćemo uzeti sve što preostane činiti,
u skladu s našim rasporedom.

SIWARD

Sretno vam bilo. —

Samo da noćas naiđemo na silnikove čete;
pa neka nas potuku, ako nas borba smete.

MACDUFF

Dajte sav dah našim trubljama; neka sve se ore,
te gromke preteče koje o krvi i smrti zbore.

(Izlaze. Uzbuna i dalje traje.)

SEDMI PRIZOR

Isto mjesto. Drugi dio ravnice.

(Ulazi Macbeth.)

MACBETH

Privezali su me za stup; ne mogu pobjeći, nego,
kao medvjed, moram se boriti protiv čopora.²⁹ —
Tko je taj što nije rođen od žene? Takva se čovjeka
moram bojati, ili nikoga.

(Ulazi mladi Siward.)

MLADI SIWARD

Kako je tebi ime?

MACBETH

Uplašit ćeš se kad ga čuješ.

MLADI SIWARD

Ne ću; makar se nazivao užarenijim imenom
nego što je ijedno u paklu.

MACBETH

Meni je ime Macbeth.

MLADI SIWARD

Ni sam vrag ne bi mogao izgovoriti naslov
mrži mojem uhu.

29 Tj. protiv izgladnjelih pasa; omiljena zabava u Shakespeareovo doba.

MACBETH

Ne bi, ni strašniji.

MLADI SIWARD

Ti lažeš, omraženi silniče; dokazat ću ti mačem
laž koju govoriš. 10

(Bore se, i mladi Siward pogiba.)

MACBETH

Tebe je žena rodila. —

Ali maču ja se smiješim, oružju se smijem i rugam,
kad njime vitla čovjek koji je rođen od žene.

(Izlazi.)

(Uzbune. Ulazi Macduff.)

MACDUFF

Otuda je ta buka. — Silniče, pokaži lice;
budeš li ubijen, a ja ti ne zadam udarca,
duhovi moje žene i djece stalno će me progoniti.
Ne mogu udarati po jadnim irskim pješacima,
njihove su ruke unajmljene da nose koplja;
ili ti, Macbethe, ili svoj mač, neotupljene oštrice,
zadijevam u tok, neogledan. Tu bi ti morao biti; 20
Po tome velikom zveketu, kao da se širi glasina
o najvećem vitezu. Daj mi da ga nađem, sudbino!
I ništa više ne ištem.

(Izlazi. Uzbuna.)

(Ulaze Malcolm i stari Siward.)

SIWARD

Ovuda, gospodaru; dvorac se krotko predao;
silnikovi se ljudi bore na obje strane;
plemeniti tanovi junački se drže u ratu.

Pobjeda se gotovo sama očituje da je vaša,
i malo preostaje učiniti.

MALCOLM

Sukobili smo se s protivnicima
koji udaraju mimo nas.

SIWARD

Uđite, gospodine, u dvorac.

(Izlaze. Uzbuna.)

OSMI PRIZOR

Isto mjesto. Drugi dio ravnice.

(Ulazi Macbeth.)

MACBETH

Zašto bih glumio rimsku budalu, pa umro
na vlastitome maču?³⁰ Dok vidim žive, njima
bolje pristaju rane.

(Ponovno ulazi Macduff.)

MACDUFF

Okreni se, psu pakleni,
okreni se!

MACBETH

Od sviju drugih ljudi, tebe sam izbjegavao;
ali natrag ti, moja duša već je previše opterećena
krvlju tvojih.

30 Tako su rimski vojskovođe nakon poraza sami sebi oduzimali život.

MACDUFF

Ja nemam riječi; moj glas je
u mome maču; nitkove jedan, krvaviji nego što te
opis može obznaniti!

(Bore se.)

MACBETH

Uzalud se trudiš;
lakše bi ostavio traga svojim britkim mačem
na neposjecivom zraku, negoli mene raskrvario; 10
neka tvoja oštrica pada po ranjivim perjanicama;
u sebi nosim začaran život; on ne može podleći
čovjeku rođenu od žene.

MACDUFF

Očajavaj nad svojim čarima;
i neka ti onaj anđeo, kojemu si dosad služio,
kaže da je Macduff bio iz majčine utrobe
prije vremena izrezan.

MACBETH

Proklet bio taj jezik koji mi to kaže,
jer on je omlitavio bolji dio moje muževnosti;
i neka se više ne vjeruje tim opsjenarskim zlodusima, 20
koji nas varaju svojim dvosmislicama; koji drže
riječ obećanja našem uhu, a krše je
našoj nadi. — Ne ću se s tobom boriti.

MACDUFF

Onda se predaj, kukavice,
i živi da budeš za pokazivanje i čuđenje svijetu;
imat ćemo tvoju sliku, poput najrjeđih nakaza,³¹

31 Tipičan prizor na sajmovima.

na kolcu, i potpis ispod nje: »Ovdje možete vidjeti tiranina«.

MACBETH

Ne ću se predati, da ljubim
tlo pred nogama mladog Malcolma, i da me draže
proklinjanjem rulje. Premda je Birnamska šuma
došla do Dunsinanea, i sučelice meni ti,
koji nisi od žene rođen, ipak ću i posljednje
staviti na kušnju; ispred svoga tijela
izbacujem ratoborni štit; Macduffe, zamahni;
i proklet bio tko prvi vikne: »Dosta je, stani!«

30

*(Izlaze, boreći se. Uzbune. Ponovno ulaze, boreći se;
Macbeth pogiba.)*

(Izlazi Macduff.)

DEVETI PRIZOR

Dunsinane. U dvorcu.

*(Povlačenje. Trublje. Ulaze, s bubnjevima i barjacima,
Malcolm, stari Siward, Ross, tanovi i vojnici.)*

MALCOLM

Volio bih da su zdravi stigli prijatelji kojih nema.

SIWARD

Neki moraju otići; ipak, prema ovima što ih vidim,
ovako velika pobjeda jeftino je kupljena.

MALCOLM

Macduffa nam nema, i vašega plemenitog sina.

ROSS

Vaš sin, gospodaru, platio je ratnički dug;
živio je samo do svoje muževne dobi;
i odmah, čim je to njegova hrabrost potvrdila,
na položaju gdje se borio bez uzmicanja,
umro je kao čovjek.

SIWARD

Onda je mrtav?

ROSS

Da, i odnesen s bojišta. Vaš razlog tuge
ne smije se mjeriti njegovom valjanošću, jer tada
njoj ne bi bilo kraja.

10

SIWARD

Je li imao rane sprijeda?

ROSS

Da, na čelu.

SIWARD

Pa onda, neka bude Božji ratnik!
Da imam toliko sinova koliko imam vlasi,
ne bih im mogao poželjeti ljepše smrti; i tako,
njegovo je zvono zabrecalo.

MALCOLM

Zavrijedio je više tuge,
i ja ću je za njim tugovati.

SIWARD

Nije je zavrijedio više;
kažu da je preminuo mirno, i podmirio svoj račun;
i tako, Bog bio s njim! — Evo nam novije utjehe.

(Ponovno ulazi Macduff, s Macbethovom glavom.)

MACDUFF

Zdravo, kralju, jer to jesi. Pogledaj gdje stoji 20
 prokleta glava onog samozvanca; svijet je slobodan.
 Vidim te okružena biserjem tvoga kraljevstva,
 oni u svojim mislima izgovaraju moj pozdrav;
 njihove glasove želim da uskliknu s mojim:
 Zdravo, kralju Škotske!

SVI

Zdravo, kralju Škotske!

(Trublje.)

MALCOLM

Ne smijemo trošiti previše vremena, prije nego
 svedemo račun sa svakom ljubavi pojedinačno,
 i s vama se ne poravnamo. Moji tanovi i rođaci,
 odsada budete grofovi; prvi što ih je ikada Škotska 30
 na takvu čast imenovala. Što nam preostaje učiniti,
 a treba se iznova zasaditi s ovim vremenom —
 kao pozvati u domovinu prognane prijatelje iz tuđine,
 koji su umaknuli zamkama budne strahovlade;
 razotkriti okrutne poslušnike ovoga mrtvog
 krvoloka, i njegove sotonske kraljice, koja je,
 kako se misli, sama svojim nasilnim rukama
 oduzela svoj život; — to, i ostalo nužno
 što je naša dužnost, mi ćemo, s milošću Milostivoga,
 izvršiti u skladu s mjerom, vremenom i mjestom.
 Tako hvala svima skupa, i svakom pojedinomu; 40
 i pozivamo vas da vidite kako se krunimo u Sconeu.

(Trublje. Izlaze.)